…t blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

…gericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

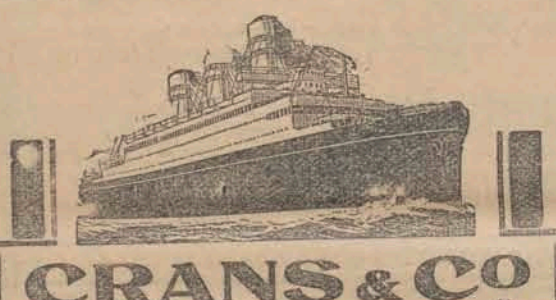


KANTOREN:
…OFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
…CHTINGENDIENST . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.



BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

De Stichting Oranje Nassau van Pa van der Steur.

Een verzoek om steun.

Eenige dagen geleden namen de dagbladen een schrijven op, afkomstig van den Heer Joh. van der Steur, oprichter van bovengenoemd opvoedingsgesticht.

Dat schrijven van den grooten bestrijder van het pauperisme in Indië, Pa van der Steur, zooals hij sedert jaar en dag in de wandeling genoemd wordt, behelst een wensch voor zijn zestigsten verjaardag, welken hij den 10en Juli e.k. hoopt te gedenken. Een wensch, natuurlijk niet voor zich zelf, maar voor zijn stichting met hare 800 arme en verwaarloosde kinderen, van beiderlei kunne, voor het meerendeel kazernekinderen.

Ofschoon Pa's werk ook hier te lande wel bekend is en erkenning vindt, zoo is het toch niet ondienstig hier eenige korte aanteekeningen te laten volgen over zijn persoon en zijn menschlievenden arbeid.

Van der Steur werd in 1865 als kind van eenvoudige ouders te Haarlem geboren, ging tot zijn elfde jaar school, werd toen bakkersleerling en sloot zich aan, jongeling geworden, bij de middernachtzending, daartoe gedreven door innerlijke neiging en mededoogen met zijn misdeelde medeschepselen, wier ontbering en ellende hij van nabij had leeren zien en kennen. Als zoodanig werkzaam werd hij aangezocht voor een andere taak, die bij de evangelisatie onder de militairen te Harderwijk, waartoe hij zich bereid had verklaard. Van hier naar Indië is een heele afstand, maar welken door hem blijmoedig werd afgelegd toen hij daartoe door edele menschenvrienden werd in staat gesteld. En zoo zette de toen nog jeugdige Pa van der Steur in 1892 voet aan wal in Indië, waar hij, te Magelang, zijn eigenlijk levenswerk aanving.

Aanvankelijk zijn arbeid verrichtende onder de militairen, voor wie hij een Militair Tehuis oprichtte, namen zijn werkzaamheden toch spoedig een andere richting toen hij zich zijn roeping duidelijk voor oogen meende te zien als helper, als vader van de jeugdige slachtoffers van het concubinaat, van al die kleinen, die verlaten of verwaarloosd in de kampong rondzwierven.

Hoe juist is zijn blik geweest!

Zonder aan de militairen en oud-militairen zijn steun te onttrekken, — integendeel, hij behartigt nog steeds op verschillende wijzen hunne belangen, — waren het nu toch allereerst die kleine arme verweesden tot wie hij zich voelde aangetrokken, wier leidsman hij wilde zijn en ook geworden is. Inderdaad „Zijn roeping getrouw", geldt ook voor Pa van der Steur, die nu, op zijn zestigsten verjaardag met voldoening mag terugzien op den afgelegden levensweg, welke hij met jeugdigen ijver en frisschen levensmoed vervolgt.

Het zou ons te ver voeren, zoo hier een overzicht gegeven werd van het ontstaan, de geleidelijke ontwikkeling en den huidigen toestand der Stichting, de lectuur hierover ligt als het ware binnen ieders bereik (zie o.a. Pa van der Steur en de Stichting Oranje Nassau te Magelang, door A. de Braconier). Genoeg zij het, dat Oranje-Nassau thans drie afdeelingen telt, het kleintjeshuis, het jongensh[uis] het meisjeshuis, waar een totaal van 800 kin[deren] kleine en groote, van verschillenden landaa[rd] gezindte worden verpleegd en onderwijs ge[nieten] tot hunne vorming als bruikbare leden der [maat]schappij. Wie dat overweegt, beseft, welke som[men] gelds deze philantropie verslindt, maar besef[t ook] hoe goed dat geld besteed is.

Het werk van Pa van der Steur, voor eigen [reke]ning eerst, is daarna achtereenvolgens gesteun[d] worden door het Koninklijk Huis, door de R[ege]ring en door vooraanstaande particulieren, [zoo] hier als in Indië, maar de omvang van het co[mplex] „de Oranje-Nassau Stichting", met haar bevol[king] klein en groot, is gaandeweg van dien aard g[eworden], dat een beroep voor een enkele maal, [op de] offervaardigheid van welwillende landgen[ooten] noodig is.

Dit beroep, in zijn meest sympathieken [vorm] wordt thans gedaan voor den zestigjarige, d[ie den] wensch te kennen geeft, welker vervulling te[n goede] komt van het pauperkind in Indië. Hij vraag[t] voor zijn stichting, een bijdrage van zestig ce[nt].

Wel bescheiden! Moge de veelvouden van d[ie bij]drag binnenstroomen. Want deze gelden zij[n het] hulpmiddel, waarmede Pa van der Steur vo[or een] deel — en het is een zeer groot deel — het ge[heele] pauperismevraagstuk in Indië practisch tot [oplos]sing brengt.

De door hem verleende hulp aan de lagere [stan]den der Indische samenleving bestaat in een [goede] moreele opvoeding en degelijk onderwijs; hi[j leidt] zijn pupillen op tot nuttige leden der maatsc[happij] en rust hen uit met de beste wapenen voo[r den] levensstrijd welke hen wacht.

Pa's wensch worde in overvloedige mate ve[rvuld].

Het Comité:

Mr. W. SONNEVELD, *Voorzitter.*
R. ZUYDERHOFF.
F. VAN PESKI.
F. H. A. v. d. BRUGH, *Secr.-Penn.*
} Dag[elijksch Bestuur] Oost[...]
Mevr. de Wed. Mr. C. Th. VAN DEVEN[TER-]MAAS.
JAN FABRICIUS.
E. M. HARSVELDT.

N.B. Giften worden gaarne ingewacht bij [den] Secretaris-Penningmeester van Oost en West, Giro No. 14574, Heulstraat 17, Den Haag.

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

Celebes.

Van Ternate over Menado naar Palo[...]

(Vervolg.)

Naar Midden-Celebes. De Posso-streek.

Van Gorontalo kwamen we te Posso. [...] plaatsje, ruim opgezet, met breede wegen, [...] me bebouwing, goede woningen met flink[...] In 1892 vestigde zich daar Dr. A. C. Kruyt, [...] kwam Dr. Adriani om er hun grootschen [...] onder de Toradja's te beginnen. We bracht[en] een bezoek aan Papa I Woentoe, die te K[...]tjoe, een dessa in de buurt, woont. Genoe[mde To]radja was de eerste Toradja die het Chr[istendom] aanvaardde en die door zijn houding groot[en in]vloed uitoefent op de cultureele ontwikkeling [van] zijn land. Kerstmis 1909 ging Papa I Woen[toe met] zijn zeer bijzondere echtgenoote, Ine-i-Mas[...] ± 100 volgelingen tot het Christendom over.

De meeste kampongs zijn genoemd naar ri[vieren] of bergruggen. Zoo draagt het plaatsje Pos[so den] naam der rivier waaraan het is gelegen. Een [...] heeft geen bad-, wasch- en drinkwater.

...r artesisch water had geen succes. Men vangt ...rom wel het regenwater op. Malaria heerscht ...ook. Wel niet de gevaarlijke, waaraan men vaak ...seling sterft, maar de meest slepende, derden-...gsche koorts. Een dergelijke ziekte ondermijnt ...levenslust, de levenskracht, den lust tot arbeid, ...handelen. Het bestuur staat nu voor het pro-...em: Posso assaineeren of verplaatsen naar ge-...de oorden. Resident Tideman heeft nu aan den ...s Kuiper verzocht terzake een deskundig hygië-...ch rapport uit te brengen. Men ziet: het inzicht, ...t bij dergelijke plannen de hygiënist beslist noo-...ig is, is gekomen! Vroeger verplaatste men maar ...ak". Dat is uit! Goddank!

...e paard en per auto vertrokken wij: resident, ...-resident, controleur, echtgenoote van den ass.-...dent plus zoon en ik naar Koekoe. 't Was een ...lijke tocht! In de kampongs werden de be-...rsambtenaren door hoofden en schoolkinderen ...wacht. De kinderen waren op hun fraaist uit-...ost en onthaalden ons op fluit-muziek. Dit flui-...had ik voor het eerst meegemaakt op Babber. ...ral waar Amboneesche goeroe's zijn, verstaat ...die kunst. 't Klinkt aardig, vooral als men er ...het milieu en de vaak leuk-ernstige snoetjes ...kinderen bijdenkt.

...lle kampongs waren versierd met eerebogen, ...aakt van jonge, gele bladeren van den arenpalm. ...boekokertjes, aan de stijlen opgericht, speel-...de rol van bloempot. Crotonbladeren brachten ...afwisseling van kleur. In hun eenvoud, zonder ...ge pretentie, deden de versieringen prettig aan. ...et behoeft natuurlijk niet gezegd, dat bij een ...s bezoek als dat van het hoofd van het gewes-...ik bestuur, dagen te voren aangekondigd, de ...en zeer rein waren. Varkens had men gelast zich ...erwijderen!

...m 6 uur vertrokken, kwamen wij tegen een uur ...11 per auto te Koekoe aan. Het verdere reisge-...schap kwam om ± 1 uur. De hoofden kwamen ...en een uur of 5 rijst, eieren en witte kippen ...ngen. Zoo wil het de adat. Den volgenden dag ...en we naar Tentena. Dit plaatsje is gelegen aan ...t Possomeer. 't Was de eerste keer, dat er een ...o kwam. 'k Maakte dus een historisch moment ...e in de ontwikkelingsgeschiedenis van de To-...jalanden.

...en noorden van Tentena liggen de oudste sa-...s van Posso. Ze werden op last van het be-...r in 1907 aangelegd. Thans zijn er in andere ...ken ook gemaakt. Eigenaardig is het, dat de ...schen de ladangrijst *eten*, de sawahrijst *ver-...pen*. De sawahrijst is n.l. de minst lekkere! De ...erking der sawahs en van den grond in het al-...een geschiedt in „mesale" (onderlinge hulp bij ...arbeid). Dit berust op het nauwe familiever-...d in de kampongs. Men eet er bij, zingt een ...e en onder dit vroolijk samenzijn schiet het ...rk goed op.

...n de uitwatering van het Possomeer staan eigen-...ige, zeer groote vischfuiken; ze dienen uitslui-...d om paling te vangen. De paling was tot voor ...t een mysterieus dier. Men wist niet hoe het ...voortplantte. Men heeft nu ontdekt, dat ze kuit ...et in de golf van Mexico en zich van daaruit ...r de heele wereld verspreidt. Op zekeren leeftijd ...gt ze den drang om de golf van Mexico op te ...ken, evenals de trekvogels den drang in zich ...ben naar andere streken te verhuizen. Heeft de ...ensmelting van spermatozoïde en eicel plaats ...nd, dan wordt de bevruchte cel door golfstroo-...ngen meegevoerd. De eitjes komen uit, er ont-...n kleine palingen die verre reizen over land ...en maken. Natuurlijk komen bij dit heen en ...r trekken ettelijke dieren om. Ik vertelde dit, ...r had met die mededeeling uit de biologie het ...ndeel van succes! 'k Werd geweldig gehoond! ...kan nu in vredesnaam een paling in het 500 M. ...gelegen meer komen? En dan die stroomver-...ingen! Neen, dat kon nu eenmaal niet. Nu, ik ...het ook niet! Maar ik ben niet overtuigd van mijn dwaling voor men mij kuit en bevruchte ei-cellen laat zien afkomstig van palingen uit het Possomeer!

Te Taripa bij Dr. Adriani.

Van Tentena ging het naar Taripa, nu allen te paard. 't Was weer een heerlijke tocht met schitterende uitzichten. Hier en daar ziet men hoog op een bergrug een paar klappers of arenboomen staan. Daar hadden tot voor nog niet zoo heel lang geleden de Toradja's hun moeilijk bereikbare en dus veilige woonplaatsen. Thans wonen de menschen langs de wegen. Dit verplaatsen en concentreeren heeft veel menschenlevens gekost, want de nieuwe plaatsen van vestiging waren soms heel ongezond! Hygiënisch inzicht ontbrak, hygiënische voorlichting werd niet gevraagd. Gelukkig, dat het thans begint te dagen!

De resident vertelde me, dat het nieuwe tracé van den weg, dien we volgden, gezocht en gevonden is door den Witi-mokole (bestuurshoofd) van Taripa. 't Initiatief is van het Toradjahoofd persoonlijk uitgegaan! Dit is een verblijdend teeken. Op den heelen langen weg kwamen we zoo goed als niemand tegen. Het land is uiterst dun bevolkt. Dit is de groote belemmering om het land in economischen en cultureelen zin vooruit te brengen.

Te Taripa woont de familie Adriani. 't Was mij een groot voorrecht dit edel echtpaar, na het in Noordwijk aan Zee indertijd een tot ziens in de Toradjalanden te hebben toegeroepen, de hand te kunnen drukken. Aan het ontbijt, den volgenden morgen morgen, zette Dr. Adriani plotseling in: „Frysk bloet tsjoch op!" Van ganscher harte zong ik de mij zoo goed bekende volkshymne mee. 'k Verbaasde me over de goede uitspraak van het Friesch!

De pasanggrahan te Taripa was geen logeergelegenheid, die tot lang toeven uitnoodigde. Ze maakte me ellendig somber. Maar weinig slaap, ongeregeld leven, 't ongewone van het paardrijden, dat me intusschen een stuk beter beviel dan op Flores, zullen tot die depressie het hunne hebben bijgedragen.

Dr. Kruyt heeft pl.m. 10 jaren geleden de koffiestruik in die streken ingevoerd. Men plant ze op de erven. Ze groeit er goed. Te hopen is het, dat de koffie, niet als in Manggerai (Flores) de verspreiding der mijnwormziekte in de hand zal werken.

Het leven der menschen, die hun bestaan vinden in het zoeken van boschproducten (bijenwas, dammar), is niet gemakkelijk. Dat bleek ons, toen we langs den weg twee mannen zagen liggen, daar door koorts overvallen. Die menschen waren bijna twee maanden van huis geweest. Rijst hadden ze in voldoende hoeveelheid kunnen meenemen, maar het overige voedsel, zooals bladeren en muizen, zochten ze in het bosch. Ze verzamelden dammar, die ze telkens naar Malei brachten. Onvoldoende gevoed, slapend in ellendige hutjes, die niet voldoende tegen regen en wind beschutten, blootgesteld aan de beten van muskieten, hadden ze eindelijk besloten naar huis terug te keeren. De koorts overviel ze en nu lagen ze aan den kant van den weg niet ver van de kampong, waar vrouw en kinderen ze wachtten!

In de school te Taripa — het regende te veel om het buiten te doen — zagen we enkele dansen, met en zonder zang. De Zending heeft de zeer goede gedachte gehad deze dansen niet te verbieden. Op Noord Nieuw-Guinea meent de Zending goed te doen ze te verbieden. De dans vormt voor de vrouw, die in al die streken heel zwaar belast is, de eenige ontspanning. Ontneemt men haar die, dan heeft ze niets meer wat haar afleidt! Ik geloof gaarne, dat aan die dansen misstanden zijn verbonden, maar laat men die dan opheffen!

Op onze verdere reis trokken we o.m. door het dorpje Singkona. Het heeft ± 200 zielen. In 5 jaren werden hier 30 kinderen geboren. Dit cijfer zou ± 45 moeten zijn. 't Is dus een ongezond plaatsje. Aardig was de ontvangst daar! De kinderen hadden

een vaandel gemaakt, waarop de beeltenissen der Koningin en G.-G. links en rechts er opgeplakt. De beelden waren afkomstig, dunkt me, van een almanak. Tusschen de beelden waren 4 poppetjes geteekend met cirkelvormige hoofden. Ze stelden voor: den resident, ass.-resid., controleur en... mijn persoon. De teekeningen waren niet erg gelijkend, want geen onzer kan bogen op een ronden schedel. Het tegendeel was waar! Maar: 't was toch leuk. Ik heb een kiek gemaakt van het vaandel en de Toradjakinderen, die ons ontvingen. Ook van een framboesialijder. Of er veel framboesia voorkomt, weet men niet.

Typisch is het op welke wijze de menschen hun op palen staande rijstschuren tegen het binnendringen van ratten weten te beschermen. Meestal is het de harde bladschede van den arenpalm, die men boven om de palen bindt, vaak is het een platte schijf, gemaakt van de bekende tafelbladvormige uitloopers van een woudboom, een enkelen keer zag ik een petroleumblik voor het doel gebruiken. In de buurt waar wij ons thans bevonden, waren de palen gemaakt van de harde, glad geschaafde stammen van den arènpalm.

(Wordt vervolgd.)

Kon. Wilhelmina Jubileum-Stichting.

Prijsvraag No. 2, 1925.

De Koningin Wilhelmina Jubileum Stichting te Weltevreden verlangt een nauwkeurige staat en beschrijving gedurende een tijdvak van ten minste twee jaar van de morbiditeit en mortaliteit van vrouwen en kinderen tijdens zwangerschap, bevalling en kraambed in eene onder normale verhouding levende Inlandsche bevolkingsgroep, groot minstens tienduizend zielen.

Toelichting. Sterfte van vrouwen later dan de traditioneele negen dagen na de bevalling zal dikwijls nog zijn te beschouwen als in aansluiting aan de bevalling (embolie, embolische pneumonie, peritonitis).

Wenschelijk is het dus, dat alle sterfgevallen van vrouwen binnen den tijd van zes weken nà de bevalling, hieraan worden getoetst.

Ook de kindersterfte nà negen dagen kan een gevolg zijn van de behandeling tijdens en direct na de geboorte (bijv. tetanus neonatorum door navelinfectie). Hiermede dient dus ook rekening gehouden te worden.

Het zal op prijs worden gesteld, indien de statistische gegevens worden beschouwd in verband met de bevolkings- en geboortecijfers. Onder normale verhoudingen worden verstaan de verhoudingen zooals die voor het ras, waaruit de in beschouwing genomen groep bestaat, als normaal gerekend kunnen worden. Er buiten vallen dus alle soorten dwanggemeenschappen, evenals koeliekampongs, fabriekskampongs en dergelijke. Daarbinnen vallen wèl die bevolkingsgroepen die hoewel in hun samenstelling abnormale verhoudingen vertoonende ten opzichte van andere volken, niettemin in een voor dat volk gewone samenstelling en verhoudingen leven.

De antwoorden op deze prijsvraag, in het Nederlandsch gesteld en in duplo getikt, moeten aan het adres van den Secretaris van het Bestuur der Koningin Wilhelmina Jubileum Stichting ingezonden worden vóór of uiterlijk op den *1sten Mei 1928*.

Het manuscript mag den naam van den schrijver *niet* vermelden. Een verzegeld couvert, waarin het naamkaartje van den schrijver, aan de buitenzijde voorzien van een kernspreuk, wordt aan het manuscript gehecht en dient als kenmerk van het ingezonden antwoord.

Zoo mogelijk op den 31sten Augustus 1928 zal het oordeel over de ingekomen antwoorden worden bekend gemaakt.

Het gezamenlijk bedrag van ƒ 10.000.— (tienduizend gulden) is ter beschikking gesteld om zijn geheel of in gedeelten als prijzen toegekend worden.

Alle bekroonde manuscripten worden het eigendom der Koningin Wilhelmina Jubileum-Sticht[ing].

Weltevreden, den 16en Mei 1925.

Naschrift der Redactie van het Kol. Weekbl.

Met verwijzing naar het Kol. Weekbl. van 23 [Oc]tober 1924 (No. 43), waarin een en ander om[trent] de totstandkoming en het doel der Koningin [Wil]helmina Jubileum Stichting werd opgenomen, [dee]len wij mede dat de Secretaris dier Stichting, A. J. F. Oudendal, Kramat 99 te Weltevreden, gaarne bereid heeft verklaard eventueel gewens[chte] en verdere inlichtingen te verstrekken over bo[ven]genoemde prijsvraag.

Indische Tentoonstelling voor de Utrechtsche jeugd.

VERSLAG van de Tentoonstelling over Indië voor de Utrechtsche Schoolkinderen in het Gebouw van het Museum ten Dienste van het Onderwijs, Nieuwe Gracht [illegible] Utrecht.

In het Museum ten Dienste van het Onderwijs te Utrecht werd van 21 April tot en met 9 Mei [een] tentoonstelling gehouden over Oost-Indië voor Utrechtsche schoolkinderen.

De bedoeling ervan was een verzameling schouwingsmateriaal bijeen te brengen, ten[einde] in het Museum een les te kunnen geven over Indië, welke les met lantaarnplaten toegelicht worden.

Wij verzochten de Afd. Utrecht van de Ve[reeni]ging „Oost en West" om hulp en door de be[middeling] dier vereeniging verkregen wij den steun [van] dr. L. de Bussy, directeur van het Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut en van dr. H. Ze[...] directeur van het Koloniaal Landbouw Museum Deventer.

Uit het Handelsmuseum werd ons een [...] collectie gezonden betrekking hebbende op [In]dische cultures, terwijl wij uit het Deventer [Mu]seum veel modellen van gereedschappen, [...] muziekinstrumenten, enz., benevens veel [...]werk, wapens en kleedingstukken ontvingen.

Tot de Utrechtsche schoolkinderen werd een [ver]zoek gericht ons, indien mogelijk, voorwerpen [te] zenden, die betrekking hadden op het In[dische] volksleven (gebruiksvoorwerpen, kunstpro[ducten,] enz.) en van vele scholen ontvingen wij [...] verzamelingen.

Eenzelfde verzoek werd gericht tot de leden [der] Afdeeling Utrecht der Ned. Huisvrouwvereen[iging] en tot de leden der Utrechtsche Afdeeling [van] „Oost en West" en zoo werd het ons mogelijk [de] tafels van het Museum te vullen.

Velen, die ons Museum welgezind waren, [heb]ben ons hierbij en ook later met het houden [van] toezicht tijdens de bezoekuren, geholpen, [waar]voor wij allen hartelijk danken.

Als wandversiering diende de platenserie, [uit]gebracht door Prof. J. F. Niermeyer, Prof. [...] W. Nieuwenhuis, dr. J. Dekker en den heer [...] Bakhuis, welke serie wij van de Gemeente [...] in bruikleen ontvingen, terwijl de firma [...] tal van gekleurde platen zond, benevens een [...] leesboeken over en voor Indië. Ook ontv[ingen wij] platen over de koffie en de tabak van de [...] „De gesloten Steen."

Van den heer H. B. Berghuys kregen we een [pro]jectielantaarn en van de Gemeentelijke Spijs[...] zitbanken voor onze bezoekers ten gebruik[e, ter]wijl een tweetal Indische poppen van de firma [...] huyzen tot binnentreden noodigden.

Op Maandagmiddag 20 April was er voor [...]

…ijzers, die met hun klasse de tentoonstelling …en bezoeken, gelegenheid deze te bezichtigen …de uitleggingen te hooren.

…u konden de lessen een aanvang nemen. In het …eel werden er 50 gegeven, waarvan één werd …ewoond door den Gemeentelijken Inspecteur … het Onderwijs, den heer A. H. v. d. Hoeve. …scholen met ruim 1800 kinderen bezochten de …toonstelling. Zij luisterden aandachtig naar het… er verteld werd. De lessen stonden onder lei…g van Mevr. C. Rutten—Pekelharing en de hee… J. B. Benders, J. W. C. Grootendorst, J. Kooi… H. Somermeyer en J. Vermaas.

…rst werd een serie lantaarnplaten vertoond, …kking hebbend op het Indische leven, aardige …jes, verscholen in een boschje van vruchtboo… Inlandsche huizen en bruggen, een bergland… met oerbosschen, verschillende kleederdrach…en dieren, een pisangplant met haar groote …ttrossen en typische bladeren, het vellen en …kken van sagopalmen, plaatjes van den Boe…oedoer, enz.

…arna werd een rondgang langs de tafels ge…kt en werden de aanwezige voorwerpen en pla…nader toegelicht.

…p de eerste tafel bevonden zich producten der …dsche nijverheid: vazen, schotels en sirih…n van bewerkt koper, houtsnijwerk, weef- en …werk (hiervan waren verschillende phasen in …ewerking aanwezig), kralen tasschen en doo…zilversmidswerk enz.

…p de volgende tafels stonden modellen van hui…en rijstschuren, van huishoudelijke voorwer… (waterkannen, rijststoomer, mandwerk, zeven, …, van wagentjes en prauwen. Ook vond men … de gamelang en de wajang, beide zoo geliefd …den Inlander en de angkloeng, een muziek…rument van bamboe.

…ier zagen de kinderen van hoeveel belang de …ospalm voor den bewoner van Indië is, wat er …maal van gemaakt wordt voor het dagelijksch …uik, lepeltjes, drinknappen, enz.

…e hoofdvoeding voor den Javaan is rijst en ter…men op de platen de rijstvelden en de bewer…ervan zag, kon men er vóór een model vinden …een sawahploeg en een patjol, een rijstblok en … bos rijsthalmen, benevens het mesje, waar… ze gesneden werden en de groote zonnehoed … den oogst.

… sommige deelen van den archipel is de sago …oornaamste voedsel voor den Inlander en hier…was aanwezig een schijf van een sagopalm, een … van een waschinrichting, een vorm om sago…jes te roosteren, benevens de harde koekjes …

…n de cultures zelve waren te zien series over …ker, rubber, koffie, cacao, peper, nootmus…en foelie, thee, tabak, oliehoudende zaden, ge…niddelen, looi- en kleurstoffen, enz., terwijl …ke rij de platen. die er betrekking op hadden, …n opgehangen.

…erbij lagen ook de verschillende hout-, rotan… …mboesoorten.

… een collectie wapens vonden we Dajaksche …ensnellers-zwaarden en blaasroer, Javaansche …en, pijlen en bogen van Sumatra en Halma…, terwijl een groote collectie vlechtwerk hier …denkbeeld gaf van de bedrevenheid van den In…er in het vlechten van matten, hoeden, groote …kleine mandjes en zeven.

…en slotte was er nog een verzameling schelpen …oraal en eenige dieren, een tafel vol, die zeker …het minst de aandacht der schooljeugd had.

… Woensdag-, Zaterdag- en Zondagmiddag was …ntoonstelling voor het publiek toegankelijk. …en dezer dagen brachten de leerlingen van het …um te Baarn een bezoek. Ook kwamen toen de …ers en leden der beide vereenigingen, die de …stelling hadden ingericht, terwijl enkele …, wier kinderen de tentoonstelling hadden …t, vol belangstelling ook eens kwamen kijken. …en de groote belangstelling mogen we onze eerste poging om lessen te doen geven in het Schoolmuseum, als zeer goed geslaagd beschouwen.

Wij willen dit Verslag niet eindigen zonder nog een woord van dank te hebben gebracht aan de Firma Marius voor de hulp bij de verzending der in bruikleen ontvangen voorwerpen en aan de familie Stekelenburg voor al hun vriendelijke zorgen bij ons werk.

H. GANTVOORT, *Secretaresse.*

Aan het Bestuur van het Museum ten Dienste van het Onderwijs, Nieuwe Gracht 41.

Het Bestuur der Afdeeling Utrecht der Vereeniging „Oost en West" heeft de eer, na afloop der tentoonstelling over Oost-Indië, U te bedanken voor het door U tot die tentoonstelling genomen initiatief. Het is ons een genoegen geweest U te kunnen helpen aan steun van het Koloniaal Instituut, van het Deventer Museum en van de uitgeversfirma Wolters.

Degenen onzer, die ook lessen tijdens de tentoonstelling hebben bijgewoond of geleid, stellen er prijs op te verklaren, dat de aandacht en belangstelling der kinderen hen aangenaam heeft getroffen; ook werd herhaaldelijk opgemerkt, dat de lessen over Indië, die de kinderen op school al hadden gehad, zéér goed waren geweest.

Voor de onderwijzers hebben wij grooten lof en de belangstellende houding der begeleidende onderwijzers, hunne opmerkingen en vragen maakten dat wij met zeer veel plezier het ons toekomende hebben verricht. Het zal ons een genoegen zijn met U verder samen te kunnen werken, om kennis over Indië op de scholen te verspreiden.

Plannen over een collectie lantaarnplaten en misschien ook over kleine collecties materiaal, platen en uitleggingen, zijn al in beraad.

Gaarne zullen wij met U overleggen, of er in den winter 1925—1926 ook mogelijkheid bestaat tot een soort cursus met onderwijzers, zóó, dat in de volgende jaren de onderwijzers zelfstandig in hun eigen scholen materiaal en platen zouden kunnen behandelen.

Over wat er ten opzichte van Suriname te doen zou zijn, willen we gaarne spoedig met U besprekingen beginnen.

De waarnemende Secretaresse van „Oost en West", Afd. Utrecht:
C. J. RUTTEN—Pekelharing.

Van Week tot Week.

9—15 JUNI.

Rotanslagen in Indische gevangenissen. Gedurende het jaar 1922 werd de rottingstraf over geheel Indië ruim 8000 maal toegepast, waarvan een aantal van meer dan 5000 voor rekening komt van de ongeveer 4000 veroordeelden tewerkgesteld bij de Ombilin-mijnen te Sawah Loento. De hr. J. F. C. Nienhuis, oud-chef van het gevangeniswezen in Ned.-Indië, schrijft over de toepassing dier straffen (zie Literatuur-overzicht in dit Nr.).

Een groote weg op Borneo. De groote weg van Sambas naar Pontianak, welke 222 K.M. lang is en thans nog in het natte seizoen voor auto's onberijdbaar is, zal dit jaar geheel voltooid worden. *(Soer. Handelsbl.).*

Wet op de Staatsinrichting van Ned.-Indië. De Eerste Kamer heeft het ontwerp herziening van het Regeerings Reglement aangenomen met 27 tegen 10 stemmen; vrijzinnig- en sociaal-democraten stemden tegen, de leden van de andere richtingen allen voor.

Rietbranden in Kediri. Sarekat-Rajatters hebben in het Kedirische rietbranden gesticht, vermoedelijk op instructie uit Semarang. Twee afdeelingspresidenten en verschillende brandstichters zijn gearresteerd. (Aneta, 10 Juni).

Openlegging der Buitengewesten. Naar het N. v. d. D. verneemt, heeft de H. V. A. een groot deel van het eiland Halmaheira in erfpacht aangevraagd. Er

Haarlem en Omstreken.

zouden plannen bestaan, om de kust van het eiland per vliegtuig te laten verkennen door den bekenden oud-kapitein der maréchaussée Christoffel.

Door een koelie vermoord. Een koelie vermoordde den administrateur van de Palembangsche Koffie-onderneming Pasoemah, den heer L., met een pisoblati (mes). De dader bekende. De aanleiding was een steenworp, om den koelie tot den arbeid aan te sporen. (Aneta, 9 Juni).

De Rajat-actie. In haar antwoord op een schriftelijke vraag van het Volksraadslid Stokvis ontkent de Regeering ten stelligste, dat het bestuur en de politie niet met de meeste voortvarendheid en strikte onpartijdigheid zijn opgetreden bij de Februari-onlusten in de Preanger, welke het gevolg waren, niet van stelselmatige gewelddaden, doch een spontane losbarsting van den opgekropten weerzin en den wrevel van een deel van het volk tegen de Rajat-actie. (Aneta, 10 Juni).

Het aantal inwoners van Soerabaja. Volgens de laatste telling bedraagt het totaal aantal inwoners van de stad Soerabaja 210.000, o.w. 22.000 Europeanen, 36.000 Chineezen, 5000 Arabieren en 147.000 Inlanders.

De Vlootwet en de Volksraad. Het afdeelingsverslag van den Volksraad constateert met misnoegen, dat na een overhaaste behandeling in den Volksraad van de Vlootwet het ontwerp in Nederland is ter zijde gelegd, hetgeen velen opvatten als een gebrek aan deferentie jegens den Volksraad. (Aneta, 11 Juni).

Centrale Mohamm. Leidersbond. Te Jogjakarta is een conferentie van de Centrale Sarekat Islam, Mohamad Dijah en andere inlandsche vereenigingen gehouden met het resultaat: de oprichting van een Centralen Moslimschen Leidersbond. (Aneta, 11 Juni).

Indonesische persbureautjes. De Inlandsche pers beschikt over de volgende persbureaux: Pait te Bandoeng, Nicork te Cheribon, Semsol te Semarang, Solpubu te Solo en Pazs te Telok Betong. De Europeesche pers kan daar slechts Aneta tegenover stellen. *(Kaoem Kita).*

Indische civiel ingenieurs. De Technische Hoogeschool te Bandoeng leverde 5 Mei 1925 weder een aantal civiel ingenieurs af. Van de 15 candidaten slaagden er 8 (alle Europeanen). Niet alle afgestudeerden vinden aanstonds een passende betrekking in de techniek. Het laat zich echter aanzien, dat de vooruitzichten te dien opzichte in de naaste toekomst beter zullen zijn.

Generaal J. Schultz. Aan den kolonel der artillerie van het O.-I. leger J. Schultz is op zijn verzoek, onder toekenning van den titulairen rang van generaal-majoor, een eervol ontslag uit den militairen dienst verleend.

Universiteit te Leiden. Doctoraal examen Indische letteren de heer A. A. Ceute (met lof).

Controleurs P.T.T.d. Blijkens een uit Ned.-Indië ontvangen telegram, is daar weder gelegenheid voor plaatsing van controleurs tweede klasse bij den post-, telegraaf- en telefoondienst.

Lid van den Volksraad. Ario Soerio Atmodjo, werkzaam aan het Pakoealam-bureau te Jogjakarta, is gekozen tot lid van den Volksraad.

W. J. K. André de la Porte †. Te Cheribon is overleden de heer W. J. K. André de la Porte, directeur der Electrische Centrale van de Ned.-Ind. Gasmaatschappij. (Aneta, 11 Juni).

Pasoendan. De Volksraad nam met 23 tegen 10 stemmen een amendement s'Jacob aan, tot wijziging van den naam West-Java-gewest in Pasoendan.

Th. Jacometti Hzn. Tot voorzitter van de afd. Amsterdam van Oost en West is benoemd de heer Th. Jacometti Hzn., directeur der Ned.-Ind. Spiritus-Maatschappij.

De Minahassa ontvoogd. Aneta seint dd. 12 Juni. Een gouvernements-ordonnantie stelt de ontvoogding van de Minahassa vast.

Oostkust van Sumatra Instituut. Op de jaarvergadering dezer instelling, welke op Di. 23 Juni a.s. te Amsterdam (Keizersgracht 690) wordt gehouden, zal o.m. Dr. C. W. Janssen eene causerie houden naar aanleiding zijner jongste reis naar Ned.-Indië. De secretaris, Prof. J. C. van Eerde, deelt mede, dat door leden van het Instituut geïntroduceerden de vergadering kunnen bijwonen.

Persoverzicht uit de Indische Bla..

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Uit den Volksraad.

Mr. Neytzell de Wilde opende den 6den Mei de ..tengewone zitting van den Volksraad met een .. *(De Locomotief* 5 t/m. 7 Mei), waarin hij hulde .. aan de kwaliteiten van zijn voorganger, *mr. dr. ..mann,* met wien spreker in 1919 en 1921 als regee.. gemachtigde menigmaal met genoegen den degen .. gekruist. *De Volksraad* heeft — volgens spreke.. hard en zakelijk gewerkt. Men heeft somtijds .. gegeven aan zijn moedeloosheid, maar dit moet .. licht worden toegeschreven aan het verlangen .. spoedig resultaten van den arbeid te zien. Van .. Volksraad kan gezegd worden dat hij „frappe tou.. en als resultaat daarvan ook heel wat bereikte.. Volksraad mag thans op veel hooger peil word.. plaatst dan bij de instelling kon worden ver.. De Volksraad gaat een orgaan worden, dat zijn .. deel zal hebben in de wetgevende macht. *De .. Staatsregeling* kan een belangrijke stap beteekenen .. meerdere zelfstandigheid van Nederlandsch-Indië .. nen Nederlandsch verband en het behoeft wel .. betoog, dat daarbij mede het gewicht van den Vol.. als staatkundigen factor aanmerkelijk zal toen.. Dr. Moresco wijst er in zijn inaugureele rede o.. „Koloniale politiek" op, hoe het hierbedoelde a.. gige wetsontwerp van tweeërlei kant bestreden .. door hen, wien het niet ver genoeg gaat in de ri.. van Indië's zelfbestuur en door hen, die vreezen .. al te groote voortvarendheid. Maar het biedt, .. algemeene lijnen betreft, een redelijke oplossing .. opent toch de mogelijkheid voor een behoorlijke .. of een groot deel van de regeertaak voortaan in .. en onder „medezeggenschap van een „vertegen.. digend lichaam" kan worden verricht, zonder d.. bestendige, aan moderne eischen voldoende rege.. beleid in gevaar komt.

Volgens het *Soerabajasch Hbl.* (7 Mei „.. ijver") wordt den Volksraad in de periode t.. 6 en 19 Mei verzocht: afdeelingsonderzoek van .. buitengewoon gewichtige *instellingsordonnantie .. provincie West-Java;* vervolgens zal de commiss.. voorbereiding voor de behandeling der *bedri..* zich met dit voor de financieele politiek, fundam.. ontwerp mogen bezig houden, en voorts zullen d.. twee dagen beschikbaar zijn voor het afdeelings.. zoek van *het ontwerp kinder- en vrouwennacht..* om van de voorbereidende behandeling van de .. Kerkkamp, inzake *het verlofsreglement* te .. Niet onwaarschijnlijk valt binnen de periode, di.. afdeelingsonderzoek der begrooting bestemd zou .. ten zijn, reeds voor een deel de openbare behan.. van deze, elk voor zich gewichtige en tijdrooven.. werpen. Het wil het „S. H." voorkomen, dat de .. stukken, die thans aan de orde zijn, te belang.. om ze te beschouwen als een toets, tot welke .. inspanning de Volksraad wel zal kunnen word.. wogen.

De *Java Bode* (12 Mei) acht beperking der *o.. agenda* van de a.s. Volksraadzitting gewenscht .. tiseert al dat mondeling en schriftelijk overleg .. Volksraad. Het eigenaardige der thans aan de .. stelde zaken is, dat zij zich leenen tot practis.. beknopte bespreking zoo goed als tot breedvo.. litieke geloofsbelijdenissen. Maak het kort .. aldus besluit het blad — en houdt u aan de .. zaken. Laten we deze maal geen „parlement.. in den verkeerder zin van het woord. Vóór .. parlement (van *„parlare"* = spreken) in .. eeuw in Engeland gebruikelijk werd, heette .. dag: *Witenagemet,* of vergadering van de .. Die oude heeren hadden het bij het rechte .. zonder noodzaak is eene nabootsing van 't .. toe het tot veler wanhoop in het Westen g.. in deze gelukkige Indische maatschappij .. van krachten.

Het *Bat. Nwsbl.* (7 en 12 Mei) en de *Java Bode* .. 7 Mei) wijden eenige artikelen aan *de Bestuurs.. ming.* De *verkiezingen van kiesmannen* hebben .. begin Mei plaats. In de *Preanger* gebeurt zulk.. de kiezers in een primitief hokje hun boon.. laten deponeeren in de kokertjes, welke in de .. waren overeenkomende met de vlaggetjes, ..

didaten op hun kraagje gespeld kregen. Het voornste is om zooveel mogelijk knoeierijen en intimie tegen te gaan. In *Banten* worden de candidaten een rij geplaatst. Aan de kiesgerechtigden wordt zocht hun candidaat aan te wijzen door achter dete gaan staan. Derhalve zooals het gebeurt bij de sahoofd-verkiezingen. Het gehalte der gekozen kiesnen kan als bevredigend aangenomen worden; kan van hen later verwachten, dat zij hun plichzullen vervullen. Het zijn grootendeels gezeten burs, hadji's, handelaren, rijke tani's en enkele tjoetaks.

Het aangeboden ontwerp eener *Indische Bedrijven-* (*De Loc.* 5 en 7 Mei) heeft ten doel het scheppen de mogelijkheid om door middel van begrootinen daarmede verband houdende rekeningen een inzicht te krijgen in de werkelijke financieele achtingen en uitkomsten der Landsbedrijven ten ente van de algemeene geldmiddelen.

Het *Bat. Nwsbl.* (7 en 9 Mei) bespreekt de hoofdzaan de ontwerp-ordonnantie tot *wettelijke regeling kinderarbeid en vrouwennachtarbeid in Ned.-In-* De *Java Bode* (7 Mei) acht het geen onderwerp, mede ons economisch leven staat of valt, maar beet het als een sympathieke medewerking aan de colve pogingen van alle beschaafde landen om betere anden in de arbeiderswereld te verkrijgen. Het is hikt om mede te werken aan het besef, dat de oudingen tusschen werkgever en werknemer naar meen humanitaire begrippen te regelen zijn. En is zeker van moreele waarde, mede ten opzichte de speciale positie, die de vrouw in Indië in-nt. Het ontwerp is tot stand gekomen door het dat het lidmaatschap van den Volkenbond tevens van het internationaal bureau voor den arbeid enève inhoudt, en dat uit dien hoofde medewer- van alle leden gevraagd wordt tot het moduleeren alle voorzieningen van het bureau naar de eischen het land, waarin zij toepassing moeten vinden. Memorie van Toelichting (zie ook *„De Loc."* d.d. Mei) zet dat omstandig uiteen. Trouwens, uit alles blijkt, dat men de speciale eischen, die Ned.-Indië stelt, niet uit het oog verloren heeft. Er is een zekere elasticiteit in de voorzieningen, waardoor b.v. speciale bedrijven uitzonderingsvergunningen kunnen krijgen bij blijkende behoefte. Dit laatste waarborgt een soepele toepassing van de wet en beveiligt ons tegen doordrijven. De gemiddelde Inlandsche werknemer kan zich gelukkig achten met deze Westersche gave en de werkgever behoeft niet bevreesd te zijn dat de voorziening in zijn bedrijf zoo zou kunnen schaden als dat in Europa het geval is.

Sabang vrijhaven.

Een ambtenaar stelde voor Sabang op te nemen in tolgebied. Er zijn geen weerspannige hoofden meer Sabang *als vrijhaven* is er nog lang niet in geslaagd den Atjehschen handel van *Penang* af te leiden, dat de motieven van Van Heutsz inderdaad verzijn. Men schrijft thans aan de *Deli Crt.* (16 Mei) er in dien tusschentijd een ander motief gekomen om *deze vrijhaven te laten bestaan.* Sabang heeft allengs ontwikkeld tot een wereldhaven, een ernmededingster van *Colombo* en *Singapore.* En nu het niet op den weg der Indische Regeering om concurrentie te gaan bemoeilijken door de schedie er binnenloopen, te gaan lastig vallen met de zeer bezwaarlijke douane-formaliteit. Want een de krachtigste middelen om met genoemde builandsche havens te kunnen concurreeren is juist op de spits gedreven snelheid, waarmede men te Sabang bediend wordt. Daar mag dus in geen geval worden geraakt.

De *Deli Crt.* noemt het met den schrijver geen gelukkig idee van den ambtenaar en wijst nog eens op de beteekenis *van Sabang.* 's Lands kas profiteert wel van Sabang, ook al is het een vrijhaven en door *een participatiecontract.* Vervolgens citeert „D. C." wat de heer *Eloul,* die een reis door Indië maakt, over de beteekenis van Sabang, in het „Hbl." „Het is een allergelukkigste eerste indruk, dien door Sabang, van Ned.-Indië krijgt, — zoo schreef — „Van Indië's schoonheid én van Ned.-Indische ... En ook van de houding, die wij, als koloniale mogendheid, tegenover heel de wereld moeten aannemen: *vrijheid en openheid.* Want Sabang is een vrijhaven; men betaalt er geen in- of uitgaande rechten, zelfs ook, als men er komt bunkeren, geen havenen loodsgelden, niets dan de prijs van de kolen. Trouwens, of misschien mede daardoor, maakt men er goede zaken, waarvan 's Lands kas in ruime mate profiteert door een participatiecontract. In de creatie van Sabang zijn dan ook ten volle de woorden van Van Heutsz verwezenlijkt: „Voor een kleine mogendheid is elk koloniaal bezit een precair bezit, maar zij kan zich dit niet beter verzekeren, dan door aan de begeerige wereld te toonen, dat zij volkomen in staat is die bezittingen naar behooren te beheerschen en ten bate van het algemeen belang tot ontwikkeling te brengen. Dit dwingt eerbied af en ontzag en geeft aan derden de minste aanleiding hunne begeerige handen naar die bezittingen uit te strekken."

Sabang — zoo besluit de „D. C." — mag met recht genoemd worden „een eerste-klasse uiterst goed geoutilleerde bunkerhaven met reparatie-inrichting, een nationaal scheepvaartsteunpunt in het uiterst Westen van onzen Archipel", — gelijk de Gouverneur van Atjeh, de heer A. M. Hens, het deed uitkomen in zijn rede bij gelegenheid van het kwart eeuw-jubileum van de Sabangmaatschappij. Maar bovendien: een Oostersch prieel vóór de poort van Insulinde.

Naar Oude en Nieuwe Landen.

De heer *Zentgraaff* beschrijft in het *Soerabajasch Hbl.* (6, 7 en 8 Mei) in zijn laatste drie reisbrieven zijn *indrukken van Holland.* Hij realiseert de tekortkomingen en laat het laatste woord aan milder oordeel. Want er is ook veel goeds in het oude land, en ten slotte klinkt toch in ons aller hart „the call of the blood." Wat de gevoelens van Holland voor Indië betreft oordeelt hij ruim en dringt hij door tot de kern der kwestie; hij komt tot begrijpen en berusten in wat niet anders schijnt te kunnen. Hij wijst behalve op de natuurlijke onverschilligheid, welke buiten de niet-zakelijke relaties in Holland voor Indië bestaat, mede op de belastering van Indië, waarmede velen zich in Holland bezighouden. Het is, van Bas Veth tot de man-van-thans, een zeer lange rij geweest. Men mag toegeeflijk zijn voor de meer begrijpelijke vormen van onverschilligheid, tegen laster kan niet scherp genoeg worden opgetreden. Ook constateerde de schrijver in Holland een wilde klopjacht op „Indische menschen" en hun geld. En toch......!

De heer Zentgraaff heeft gereisd in het zonnige en artistieke Italië het levendige en geestige Frankrijk; onder gemoedelijke Duitschers, luchthartige Oostenrijkers, de ernstige Balkanvolken en zooveel anderen. Hij toefde in het land der Pharao's en dat, waarin de Christus wandelde. Hij zag er veel schoons, dat in de ziel bewaard blijft als: a joy for ever. Hij vond er de resten der oudste beschaving; mooi enthousiasme, ruimheid van opvatting, grootheid van gedachte en van dit alles had Holland weinig beter dan het tegendeel te bieden. En toch......! Toch heeft Holland, ons vlakke, kleine en natte Holland, iets, dat ge overal elders mist. Nergens vond de heer Z. iets, dat ons Hollandsch binnenhuis evenaart, het intieme interieur, waarin zij zich verschansen, die hun geluk beveiligen willen tegen den grooten vijand: het klimaat. Er zijn weinig volkeren, bij wie het familieleven tot zoo groote ontwikkeling kwam. Dit mooie familieleven vergoedt veel gemis; van de winteravonden gaat een zoete bekoring uit, welke ge elders vergeefs zult zoeken. Gelukkig hij, die er de koestering van kent...... Wáár, trekkende landgenoot — zoo vraagt schr. — vindt ge in den vreemde de rustige contemplatie, de degelijke ontwikkeling, het bezonken oordeel, dat den behoorlijk gesitueerden Hollander kenmerkt? Er is boven alles *„de roep van het oude Land"*, er is het groot en algemeen contact door de taal, door het samengaan van belangen en opvattingen... er is zoo oneindig veel, dat ons, mopperend en klagend, tenslotte toch dit land doet verkiezen boven alles. In alle mooie hoekjes van Europa vindt ge Hollanders, goeddeels oud-Indischgasten, wien de vroegere zwerflucht nog niet geheel heeft begeven. Naarmate zij ouder worden, verzwakt bij de meesten — niet alleen — de bittere klacht tegen het land, dat hun niet bood wat zij ervan verwachtten. Om het meer van Genève, in het zuiden van Frankrijk, in België...... wáár zij neerstreken, tenslotte begint ook in hen te woelen het vreemde instinct der lokking van den geboortegrond, en zoo schuiven zij meer huiswaarts, de grenzen over, in den grooten kring der landgenooten. *In den regel* heeft de droom: te leven op één dier mooie plekjes, welke vooral voor den toerist zoo groote bekoring hebben, zeer vlug afgedaan. Dan domineert in uw ziel de roep van uw land, als de geheime drang, welke in het voorjaar den vogel de vleugels doet wenden, en alleen de zeer vereenzaamden, in wie het begrip „vaderland" niet meer leeft, blijven achter in den vreemde. Zóó deed zich het zonderlinge verschijnsel voor, dat schrijver het gemis aan Holland eerst voelde, nadat hij het een poos

had verlaten. Hij vond er zóó kostelijke dingen, dat ge er slechts zwijgend aan kunt denken, en de herinnering koestert in de stille uren als de mensch...... alleen is met zichzelf.

De reis ging voor den heer *Zentgraaff* weer Oostwaarts. Hij besluit: Als de vuurtoren van Poeloe Bras u in een zwoelen tropenavond de eerste vriendelijke knipoogjes geeft van Indië, denkt ge met gemengde gewaarwordingen aan het land dat ge verliet... en dàt waarheen ge reist. Ge kunt niet zoo vlug de balans opmaken. Zeer vele indrukken kristalliseeren in u, en ze blijven u eeuwig schoone herinneringen. Ge ziet met eenige vrees naar Indië. Dit bleef immer hetzelfde, doch er is in u iets veranderd; ge hebt de dualistische psyche van hen, die heel lang in de tropen leefden, en wier verlangen altijd schommelt tusschen het boeiende, fantastische Oosten en het intieme, geestelijk hooge Westen. De tijd doet meestal het evenwicht hervinden, en immer dankt ge aan uw reis een schat van kostelijke impressies, van nieuwe gedachten, en verinniging van het gemoed.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het verzoek aan de Nederlandsch-Indische Regeering van den uit Ned.-Indië verwijderden communist Tan Malakka, om, wegens gezondheidsredenen, naar Indië te mogen terugkeeren.

III (Slot).

Een rechtvaardige strafrechter behoort vergiffenis te schenken aan een politiek veroordeelde, wanneer hij — onder erkenning van schuld — de belofte aflegt zich daaraan niet meer te zullen schuldig maken en zoodoende tegemoet komt aan de bedoeling van de Strafwet.

En, waar men in den oorlog de gewonde politieke tegenstanders behoorlijk verzorgt, daar is het niet meer dan voegzaam edelmoedigheid te toonen aan den zieken en in moeilijke omstandigheden verkeerenden politieken tegenstander Tan Malakka.

Op grond van deze overwegingen, is het, naar de meening voorkomende in de „Sedio-Tomo", een regeeringsplicht het verzoek toe te staan.

Aan de hand van de in de reeds genoemde Inlandsche nieuwsbladen vermelde opmerkingen en bezwaren met betrekking tot de inwilliging van het verzoek, wordt in de „Sedio" ter ontzenuwing daarvan nog opgemerkt, dat de vraag waarom de adressant zijne genezing zoekt in Ned.-Indië en niet in Davos, weinig terzake doet, aangezien een zieke en zeker een longlijder de genezing zoekt ter plaatse waar hij dit wenscht en waar hij de geneesmiddelen voor zijne ziekte kan vinden.

De gemaakte opmerking dat de adressant zoo gaarne naar zijn land wil terugkeeren en toch met geen enkel woord rept van liefde voor zijn land, volk en familiebetrekkingen, geeft aanleiding tot de beschouwing, dat de heer Tan Malakka zich rekent te behooren tot de groep der internationalisten, die aan geen land de voorkeur toekennen en alle Communisten, op gelijken voet, als kameraden beschouwen.

Doch deze leerstelling is onjuist omdat zij is in strijd met de menschelijke natuur, welke op het tegendeel wijst.

Op politiek terrein moge adressant zich internationaal beschouwen, doch zijne natuur kan dat niet zijn en is het dan ook niet.

Doch dan rijst de vraag, welke de reden kan zijn waarom hij niet verzoekt naar zijn eigen land, d.i. Sumatra, te mogen terugkeeren?

Het antwoord op die vraag kan zijn:

1°. dat het levensbestaan op Java goedkooper is dan op Sumatra;

2°. dat op Java meer kameraden zijn dan op Sumatra;

3°. dat de familieleden op Sumatra hem gemakkelijk op Java kunnen bezoeken.

Bij sub. 2 valt het op, dat daarbij melding wordt gemaakt van de mogelijkheid, dat in de verklaring zijner politieke activiteitsbeperking het eiland Sumatra niet is begrepen, hetgeen bij sommigen het vermoeden heeft doen ontstaan dat men onderwerpelijk te doen heeft met eene listigheid van adressant en dat het verzoek op dien grond niet kan worden toegestaan.

Doch daartegenover staat de meening van anderen, die in adressant eene vertrouwbare en eerlijke politieke persoonlijkheid zien, die nakomt hetgeen hij zegt en belooft en om die reden hopen, dat het verzoek zal worden ingewilligd.

Bij dit verschil van inzicht wordt eene zuivere objectieve beschouwing van het verzoek het beste geacht, met terzijdestelling van wellicht partijdige en pers[oon]lijke meeningen.

Blijkt het, na inwilliging van het verzoek, da[t] adressant in gebreke blijft te voldoen aan hetgee[n] heeft beloofd of aan de voorwaarden, welke hem gesteld, dan is de regeeringsarm sterk genoeg om wegens die ontrouw te straffen en de volksbelang[en] behartigen.

Edelmoedigheid en rechtvaardigheid eischen in a[l]e gelegenheid de inwilliging van het verzoek, en nemen aan de bevolking de bewering, dat de R[egee]ring de volksbeweging tegenwerkt.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Is het herstel van de Keizerlijke dynastie voor China noodzakelijk?

III (Slot).

Evengoed als de menschen hunne kleedij verwis[selen] naar gelang van de jaargetijden, kan een land zij[n be]stuursvorm veranderen overeenkomstig de daarin [heer]schende toestanden.

En zoo is het ook in China.

Wanneer een Constitutioneele Monarchy in dat [land] zal zijn tot stand gekomen en een vorstentelg de p[laats] zal hebben ingenomen op den Drakentroon, eerst zal de rust in China terugkeeren en kan het zic[h op] dezelfde wijze ontwikkelen zooals in andere land[en] geschied.

Het komt er minder op aan welke persoon als h[oofd] van den Staat op dien zetel zal plaats nemen, mi[ts hij] worde geëerbiedigd door het volk en aan dat vol[k het] Chineesche stamgevoel wete bij te brengen.

Tegen het vormen van eene nieuwe Dynastie be[staat] geen bezwaar, doch geen der tegenwoordige leide[rs in] China beschikt over voldoende gezag en macht om de vorming van zulk eene nieuwe Dynastie in [aan]merking te komen.

Het hoofd van den Staat zal zich boven de pa[rtijen] moeten stellen en het is om die reden dat de sch[rijver] de meening is toegedaan, dat het goed zoude zijn neer Hsuan Tung, die bij de vreemdelingen bekend als „de Kleine Keizer" op den Drakentroon plaat[st].

Natuurlijk kan men de tegenwerping maken d[at de] revolutie overeenkomstig den volkswensch tot sta[nd is] gekomen en het Chineesche Vorstenbestuur der [Mant]chu's heeft opgeheven, doch men kan die bezware[n ont]zenuwen door te wijzen op het feit, dat in zo[oveel] Westersche landen de Dynastiën toch ook van vr[eem]den oorsprong zijn, zooals in Engeland, Grieke[nland], Noorwegen, België, Bulgarije, Roemenië enz.

Eene vreemde Dynastie heeft China evenwel noodig.

Stond dat land reeds zoovele malen onder vre[emde] invloeden, het heeft ook vele malen, langs vredel[ieven]den weg, invloed op andere streken uitgeoefend.

China is zulk een uitgestrekt land en heeft zul[k een] talrijke bevolking, dat men mag aannemen dat [het] vreemdelingenelement daar in zal opgaan.

China onder een Chineeschen vorst, beteekent welvaart en eensgezindheid in het land.

China onder een republikeinschen regeeringsvor[m] teekent voor het volk verdeeldheid, verarming en en maakt het tot slachtoffers van een strijdvoe[rende] groep.

Het Indisch Bestuur tegen de Extremisten.

I.

Op de vergaderingen van den Landvoogd m[et de] Hoofden van Gewestelijk Bestuur, zoo schrijft d[e per]soon, die zich „Tj. K." teekent, in de „Perniagaän" [van] 30 Januari 1925, zijn, onder meer, ook de maatre[gelen] besproken, welke genomen zouden worden, ten [einde] de overmoedige beweging der Communisten in Indië den kop in te drukken.

Sedert die maatregelen werden toegepast, twijf[elde] schrijver echter terstond aan de uitkomsten daar[van;] geloofde hij niet dat zij zouden leiden tot eene [vervul]ling van de bedoelingen, welke men zich heeft [voorge]steld en die de strekking hebben, in het belang [van] rust en orde, het volk te onttrekken aan de [schade]lijke invloeden van de Communistische leerstellingen.

Dat de Regeering bij dat inzicht gebruik maakt [van] den sterken bestuursarm is verklaarbaar, doch [ook is] het duidelijk, dat daarbij grenzen zijn, welke men [niet] moet overschrijden en dat aan het gezag helder [voor] oogen moet staan of de genomen bestuursmaatre[gelen] effect zullen hebben of wel gematigd moeten word[en].

..schrijver wil zich niet partij stellen noch voor het ..uur, noch voor de Communisten, doch meent wel ..recht te hebben ten deze, in het belang van allen, ..een en ander ter ernstige overweging in het midden ..mogen brengen, ook al ter voorkoming van het feit ..men eensklaps voor schadelijke gevaren komt te .., welke vele verwoestingen kunnen aanbrengen en onherstelbaar zouden kunnen zijn.

..schrijver hoopt om die reden dat zijne motieven ..verkeerd zullen worden begrepen en dat er geene ..gissingen zullen plaats hebben omtrent zijne be..lingen als hij misschien zich te sterk uitdrukt over ..alde handelingen van landsdienaren van een zeke..tak van dienst.

(Wordt vervolgd.)

..st- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Vrije Arbeid.

..de Mei-afl. van dit maandschrift publiceert Marie ..—Soer persoonlijke herinneringen aan Raden ..g Kartini (met portret). „Al is het nu reeds twintig ..geleden dat Kartini stierf, haar werk, dat wat zij ..htte en tot stand bracht, persoonlijk en door haar ..ed, dat leeft en zal blijven leven. Ze was een baan..ster, en is haar Inlandsche zusters tot een niet te ..ten zege geweest.

..dat lang niet iedereen, ja zelfs betrekkelijk weinigen .., wie Kartini eigenlijk is, welk groot en edel doel ..streefde en bereikte, wil ik hier een en ander van ..persoon en haar arbeid vertellen. Zeven jaar was ..et haar samen, zag haar van kind tot meisje en jonge ..w opgroeien. Zij noemde mij „Moedertje" en werd ..lief als een eigen dochter bijna."

..t deze woorden opent Mevr. v. Ovink—Soer haar ..pathieke bijdrage over een Javaansche Regenten..ter, die tot haar (helaas vroegtijdig ingetreden) dood ..eden heeft voor de verheffing van de Javaansche ..w.

..etzelfde Nr. bevat nog het slot van Dr. Thierfelder's ..vrage: Op reis in Nederl. Nieuw-Guinea naar de ..ven-Digoel-rivier, waar kannibalen en koppensnellers ..en. De hr. H. F. Tillema geeft een naschrift, met de ..olte ons in een volgende afl. een en ander te zullen ..dedeelen over het mooie werk door Dr. Th., geholpen ..r zijn echtgenoote, de Missie en het Bestuur, verricht ..bate van den Papoea.

Wederinvoering der lijfstraffen?

..der dit opschrift plaatst de hr. J. F. C. Nienhuis, ..hoofd van het gevangeniswezen in Ned.-Indië, in het ..Nr. van het Maandblad voor berechting en reclas..ing van volwassenen en kinderen, eene bijdrage naar ..iding der stemmen die in den laatsten tijd hier te ..e zijn opgegaan, welke de wederinvoering der lijf..felijke rechtspleging aanprijzen.

..n dienste van die voorstanders doet de schr. enkele ..rikwekkende grepen uit de Indische rottingstraf..telijk, welke als middel om de orde en tucht onder de ..vangenen te handhaven tot op dezen dag behouden is .. geregeld wordt toegepast.

..Hetgeen de hr. Nienhuis schrijft maakt een diepen in..en het is te hopen dat zijn artikel niet alleen de ..landers hier te lande zal bekeeren, maar ook, en in ..erste plaats, dat het er toe zal bijdragen om de ..schonteerende lijfstraffen in sommige Indische ge..nissen toegepast, hoe eer hoe beter tot het verleden ..en behooren, opdat voor de rottingstraf in Indië zal ..en gelden hetgeen Prof. Blok zoo treffend heeft ..d:

..at in vroeger tijden volkomen te goeder trouw den ..ldigers als een gerechte vergelding werd aangedaan, ..aan kunnen wij alleen sidderend terugdenken."

..orte Berichten voor Landb., Nijverh. en Handel.

..t Nr. van 1 Mei brengt o.m. het slot van het over..t van de productenmarkt gedurende het eerste kwar..van 1925, en eveneens het laatste gedeelte der ge..us over den invoer van manufacturen in de belang..e Java-havens gedurende 1921—1924.

Kamoes' Arab-Melajoe.

..der dezen titel verscheen, als uitgave van het Bureau ..de Volkslectuur te Weltevreden, het eerste deel van ..Arabisch-Maleisch woordenboek, samengesteld door ..Moehammad Fadloellah en B. Th. Brondgeest. Het ..gaat tot de helft van de ra(r), is met flinke duide..letter gedrukt, de pagina (in mediaan-formaat), in ..kolommen verdeeld.

Toespraak van Dr. J. C. Koningsberger.

Den 3en dezer heeft Dr. J. C. Koningsberger, voorzitter van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van K. en W., in een vergadering van dat genootschap een toespraak gehouden over de verhouding tusschen Nederland en Indië, beschouwd van natuurwetenschappelijk standpunt, welke in druk is verschenen. Indien de plaatsruimte het toelaat komen we in een der volgende Nrs. van het K.W. op deze belangwekkende redevoering terug.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van afl. 6 (10 Juni). Het zieleleven der Indonesiërs. Java (vervolg), door N. — Het ijkwezen in Ned.-Indië, door J. R. van Beek (met belangwekkende illustraties, waaronder een voorstelling van een Indische weegschaal op een relief van den Boroboedoer). — De nieuwe Protestantsche Kerk te Bandoeng(met ill.), door M. E. R. —Schetsen naar herinneringen van een oud-Indisch officier van gezondheid (vervolg).

De Indische Mercuur.

No. 24 (12 Juni '25). Het verpakken van palmolie, door ir. H. N. Blommendaal. — De handel van Nederland met Ned.-Indië, gedurende 1924. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van literatuur over rubber.

Indonesia Merdeka.

Inhoud van jaarg. 3, No. 3 (Mei '25). Aan de Indonesische jeugdbeweging. — Hoog de solidariteit. — Leven is strijden. — De taak van den huidigen Indonesiër. — De beteekenis van onze idee.

De Indische Loods.

No. 18 (van 15—21 Mei) bevat o.m. De nieuwe wet op de Staatsinrichting. Kort overzicht der wijzigingen. — Indië onder de volken. — Indië's reputatie. Verkeerde voorlichting in het buitenland. — Desa-misbruiken. II. Belasting-inning.

Vrijzinnig Weekblad.

Uit den inhoud van No. 14 (12 Mei). De wet op de staatsinrichting van Ned.-Indië en de Tweede Kamer. — Provinciale en Regentschapsraden. Losse opmerkingen. — Verzoekschrift van ingezetenen uit de afd. Banjoewangi aan den Resident van Besoeki (naar aanleiding van het rekest der Handelsver. Amsterdam, om haar in erfpacht af te staan een complex gronden in genoemde afd.). — Gedachten na 20 Indische dienstjaren (vervolg).

De Indische Gids.

Inhoud der Juni-afl. De opiumconferenties te Genève, door H. Ch. G. J. van der Mandere. — Kaarteeringen ter registratie evan het Inlandsch grondbezit, door J. L. Lamster. — Slotwoord, door J. van Roon. — Kijkjes in het leven onzer Inlandsche bedienden, IV, door M. Nittelde Wolff van Westerrode. (IV. Noenoeng's huwelijk). — De zelfbesturende landschappen in de Residentie Timor en Onderhoorigheden, door L. J. van Dijk (opsomming van de namen dier landschappen en hunne bestuurders). — Indië en de Nederl. volksvertegenwoordiging, door Mr. J. J. van Bolhuis. — Varia. — Revue van brochures en dagbladartikelen. — Koloniale literatuur.

Chung Hwa Hui Tsa Chih.

Het jongste Nr. van dit tijdschrift der in Nederland verblijvende Chineezen is in hoofdzaak gewijd aan de nagedachtenis van wijlen hun vriend en raadsman, Mr. P. H. Fromberg Sr. Het bevat zijn portret en verschillende artikelen, waaruit de waardeering en vereering zijner nagedachtenis tot uiting komt.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van 9 Mei '25 (No. 45). Het Taylorsysteem toegepast in den landbouw, door B. J. Hagreis. — Uitkomsten van een proef met het ontvezelen van Hibiscus sabdariffa altissima (roselle). (Korte berichten uitgaande van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw, No. 44), door L. Koch. — De Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer (naar aanleiding van het 12½-jarig bestaan dier instelling). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers — Maandelijksch overzicht van Java's productenmarkten.

Archief voor de Koffie Cultuur.

In navolging van het Archief voor de Suikercultuur en dat der Rubbercultuur, wordt thans door de Koffie-Proefstations in Ned.-Indië het Archief voor de Koffiecultuur uitgegeven. Het eerste Nr., gedateerd 1 April '25 is te Soerabaja, bij E. Fuhri en Co. verschenen.

Dr. Rutgers, de Directeur van Landbouw, zegt in eene Voorrede o.m., dat de verschijning van dit Archief



wederom een stap vooruit in de ontwikkeling van het proefstation-wezen in Ned.-Indië beteekent, een stap vooruit, eenerzijds in de richting van specialisatie en differentiatie, anderzijds de richting van samenwerking en unificatie, door beiden in de richting van verhoogde efficiency. Ten slotte noemt schr. het een verblijdend verschijnsel, dat de oudste onzer groote cultures, waarvan de vroegere literatuur zoo hopeloos verspreid ligt, thans ook een eigen orgaan heeft gekregen. De combinatie die tot de uitgifte besloot, is een waarborg voor de soliditeit van deze nieuwe onderneming.

Dit eerste Nr. bevat een artikel van Dr. K. Friederichs: Drie jaren koffiebessenboeboek (Mededeelingen van het Koffiebessieboeboek-Fonds). — Wortelziekten van de koffie (een nieuwe schimmel, Polyporus rubidus Berk), door Dr. A. Steinmann (Mededeelingen van het Rubber Proefstation West-Java).

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 9 (1 Mei). Bespuiting en bestuiving (vervolg), door Dr. C. J. J. van Hall. — De nieuwe rupsenplaag in de Mimosa invisa.... en de tabak? (Een naschrift bij het artikel van J. C. van der Meer Mohr), door Dr. L. Fulmek. — Koffiestatistieken, door Dr. A. J. Ultée. — De Inlandsche aardappelteelt op de hoogvlakte van Pengalengan. Een landbouw-economische studie, door Dr. H. Z. — Bemestingsproeven, door Th. G. E. Hoedt. — De suikerproductie.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Maart-afl. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Geschiedkundig overzicht over de wijze van beheer en exploitatie der djatibosschen in de afdeeling Goenoeng Kidoel der residentie Djokdjakarta, door H. Bellers. — Nog eenmaal: „Land- en boschbouw in Palembang", door D. J. G. van Setten. — Een kort antwoord op het artikel van den hr. D.J. G. van Setten „Nog eenmaal: Land- en boschbouw in Palembang", door A. Thorenaar. — Aardschuivingen (naar aanleiding van de aardbeving bij Wonosobo), door W. Zwart. — Ringen van djatibosschen in 1686 (uit het Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp.

De Waterstaatsingenieur.

De April-afl. opent met een waardeerend artikel van ir. C. A. E. van Leeuwen, gewijd aan de nagedachtenis van ir. Pieter Lambertus Blanken (met portret). — Verder bevat de afl. o.m. een uitvoerige studie van ir. W. F. Eijsvoogel over het Goeng-gebied (gelegen in de dichtbevolkte vlakte aan de Noordkust van Java bij Tegal), als type van een irrigatie-werk met niet gescheiden aan- en afvoer en meermatig gebruik van het water.

* * *

Over land en zee. Schetsen en stemmingen van een wereldreiziger, door Dr. Herman ten Kate. (Met Voorbericht van Joh. F. Snelleman). (Zutphen, W. J. Thieme en Cie). Met platen.

Het 8e hoofdstuk van dit zeer interessante reisboek bevat des schrijvers indrukken van een reis over het eiland Soemba in 1891, toen nog zoo onbeschaafd, dat de schr. ergens de aanteekening maakt: „Onderweg pikte ik een paar menschenschedels op, die in het geboomte hingen."

De rechtskennis van den ingenieur. Vierde deel: Onteigening en eigendomsbeperking in Nederland en Nederland en Ned.-Indië, door Mr. Dr. K. H. Beyen. Bewerkt in opdracht van de vereeniging van Delftsche ingenieurs. (Amsterdam, L. J. Veen).

De vrouw en haar kind in de tropen. Infectie-ziekte. De scheiding tusschen ouders en kinderen, door Arts E. H. Hermans. (De Indische Post, 2 Mei '25).

Nationaal Christendom op Java, door H. Kraemer (vervolg). (De Banier, 24 April en 1 Mei '25).

The life after death in Oceania and the Malay Archipelago, by R. Moss. (Oxford, Clarendon Press).

Spelling van (Indische) aardrijkskundige namen, door R. v. I. (Neerlandia, Juni '25).

Beginselverklaring en werkprogram van Boedi-Oetomo. — De tegenstelling tusschen Oost en West. Een misverstand. (De Taak, 8 April '25).

Description of fish otoliths from the tertiary formations of Atcheen, Northern Sumatra, by G. Allan Frost. (Dienst van den Mijnbouw in Ned.-Indië. Wetenschappelijke Mededeelingen No. 2).

Post-, Telegraaf- en Telefoongids voor Nederl.-Indië. 29e jaargang 1925. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chinee... pers 1925, No. 18 en 19. (Bureau voor de Volkslectuur, Weltevreden, afd. Pers).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chinee... pers over de maand April 1925. Samengesteld door Kantoor voor Chineesche zaken. (Weltevreden, Druk... Volkslectuur).

Herziening van het Regeerings-Reglement van S... name. (Beschouwingen naar aanleiding van het ver... van de Commissie-Staal), door A. T. Oliviera. (Me... noodige aanvulling overgedrukt uit „De West"). (P... maribo, J. H. Oliviera).

Eerste begin van den R.K. Godsdienst op de ... eilanden. Naar herinneringen van Justinus Melau... den stam der Renjoets, beschreven door Pr. J. van ... Bergh (vervolg). (Annalen Missiehuis Tilburg, Juni ...

Regenwaarnemingen op de tabaksondernemingen ... Sumatra's Oostkust in 1924. (Meded. van het Deli-Pr... station, 2e Ser. No. 39).

Suriname.

Op de vraag in het Voorloopig Verslag der Ee... Kamer betreffende de Surinaamsche begrooting ... daan omtrent de westgrens van Suriname — zie ... vorig nummer — heeft de Minister van Koloniën ... antwoord:

„Ten aanzien van de westelijke grens van Surin... bestaat voor den ondergeteekende geen onzeker... Zooals hij reeds in zijne Memorie van Antwoord ... treffende deze begrooting aan de Tweede Kamer ... opgemerkt, zou van uitgifte van concessies tuss... de New River en de Coeroeni onzerzijds geen sp... kunnen zijn."

Op de opmerking van de Eerste Kamer dat uit ... antwoord van den Minister (*Handelingen* der Twe... Kamer zitting 1924—1925, blz. 2030) schijnt te m... opgemaakt „dat de zaak toch niet geheel in orde ... heeft Zijne Excellentie stiekum het stilzwijgen ... waard.

Daar wij hopen en verwachten dat de Eerste K... bij de openbare behandeling van de begrooting ... aangelegenheid zal terugkomen, achten wij het ... ondienstig hier zoo kort mogelijk uiteen te zetten, ... het om gaat:

In 1899 kwam te Parijs een scheidsgerecht b... dat in opdracht had de grens tuschen Venezuel... Britsch Guiana vast te stellen. Onbegrijpelijker... ging het scheidsgerecht zijn mandaat te buiten en ... ook de grens aan tusschen Brazilië en Britsch Gu... waartegen Brazilië onmiddellijk protesteerde. ... het scheidsgerecht deed meer: het vervolgde de ... van Britsch Guiana „jusqu'à la source du Cor... appelée rivière Cutari". Deze rivier was n.l. ... Schomburgk als de bronrivier van de Corantijn o... door hem vervaardigde kaart geteekend en seder... de grens tusschen Suriname en Britsch Guiana ... schouwd. Maar in 1871 had Barrington Brown, ... een regeeringsopdracht had, de New River ont... die naar zijne nauwkeurige opmetingen „fully ... the size" had van de rivier die tot dusverre al... voortzetting van de Corantijn was beschouwd, ... which really is only a branch".

Deze belangrijke ontdekking was, naar het sc... aan onze Regeering onbekend gebleven, maar ... uit Suriname daarop de aandacht werd geve... gaf onze Regeering aan de Britsche Regeering te ... nen, „dat de uitspraak van het scheidsgerecht g... zins kon praejudicieeren op onze rechten, om de ... River als grens tusschen de beide Guyana's te ... schouwen."

De Britsche Regeering maakte een afwijzend ge... maar de gronden waarop dit geschiedde zijn niet m... gedeeld aan de Staten-Generaal, zonder wier goedke... ring niet beslist mag worden over grenskwesties.

Hoe zijn *„onze rechten om de New River grens te beschouwen"* op eenmaal zoek geraakt?

In zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer betreffende zijne begrooting voor 1913 kwam plotseling de toenmalige Minister ... Buitenlandsche Zaken, Jhr. Mr. de Marees van Sw... deren, met de volgende verbijsterende verklaring ... den dag:

„De opmerking dat uit de laatst bekende naspo... gen zou gebleken zijn, dat de New River de eigenl... Corantijn is en diensvolgens de grens zou vormen ... schen Suriname en Britsch Guyana, berust op ... dwaling. Integendeel is het op gronden van his...

[lijk]en en volkenrechtelijken aard in overeenstemming [m]et de Britsche Regeering als een uitgemaakte zaak [te] beschouwen, dat die grens wordt gevormd door de [C]orantijn en diens bovenloop de Cutari-Curuni, op [w]elken waterloop in zijn geheel toepasselijk zijn de [ge]wone regelen van het volkenrecht ten aanzien van [g]emeenschappelijke grensrivieren geldende."

Jarenlang hebben de Staten-Generaal te vergeefs ge[tr]acht te weten te komen *hoe* die „overeenstemming" [m]et de Britsche Regeering verkregen was, totdat Mi[ni]ster de Graaff in het vorige jaar vierkantweg de ver[kl]aring van Minister de Marees van Swinderen loo[ch]ende: de Corantijn over de volle breedte met de [d]aarin gelegen eilanden behoort tot het Nederlandsch [ge]bied. Dus *geen sprake* van de „gewone regelen van [he]t volkenrecht ten aanzien van gemeenschappelijke [gr]ensrivieren geldende".

[N]a het afwijzend gebaar van de Britsche Regeering [h]ebben opvolgende Regeeringen geen aanleiding ge[ha]d om sindsdien op deze aangelegenheid terug te ko[me]n." Dus *geen sprake* van „overeenstemming met de [Br]itsche Regeering."

Bij zulk een formeele tegenspraak zonder meer kan [he]t niet blijven. Zijne Excellentie zal bij nadere over[we]ging en bestudeering van de zaak inzien dat de [Ee]rste Kamer gelijk heeft met de boven aangehaalde [op]merking *„dat de zaak toch niet geheel in orde is."* Wij zullen geen concessies uitgeven in het gebied [tu]sschen Coeroeni en New River. Zeer juist! Wij moe[te]n eerst aan de Britsche Regeering voorstellen om [ge]meenlijk de bronrivieren te exploreeren ten einde [ui]t te maken of Brown's ontdekking juist is en dus de [Ne]w River de grens moet uitmaken.

Maar wat zou Minister de Graaff er van zeggen wan[ne]er het Bestuur van Britsch Guiana er toe overging, [op] *grond van de verklaring van Jhr. de Marees van [Sw]inderen*, concessies uit te geven op eilanden in de [C]orantijn, ten westen van de Thalweg? Immers zijn al [de] eilanden, volgens Minister de Graaff, Nederlandsch [ge]bied.

Ten slotte een vraag: behoort deze geheele kwestie [v]an de grensscheiding niet eerder thuis bij den Minis[te]r van Buitenlandsche Zaken dan bij dien van Kolo[n]iën?

* * *

Uit de Memorie van Antwoord willen wij hier nog [d]e volgende belangrijke verklaring van den Minister [a]anhalen:

„De uitspraak van vele leden, dat zij den grooten [la]ndbouw voor den bloei van Suriname van de mees[te] beteekenis achten, wordt door den ondergeteeken[d]e geheel onderschreven; hij gaat zelfs verder en [n]eemt te dien aanzien het standpunt in, dat een goed [re]ndabele groote landbouw de onmisbare voorwaarde [is] voor duurzamen voorspoed van het gewest. Voor [z]oover de ondergeteekende tot oordeelen bevoegd is, [w]il het hem voorkomen, dat inzonderheid voor op mo[de]rne leest geschoeide suiker-ondernemingen in meer[de]re opzichten gunstige omstandigheden aanwezig zijn. [D]och ook voor den verbouw van de overige in het Ver[sla]g vermelde tropische cultuurgewassen en voor den [ho]utkap schijnt hem de belangstelling van den groot[on]dernemer gerechtvaardigd."

* * *

Het ministerie van buitenlandsche zaken maakt be[ke]nd, dat op 30 Mei 1925 te Genève heeft plaats gehad [de] nederlegging in de archieven van den Volkenbond [v]an de Nederlandsche acte van bekrachtiging van het [ve]rdrag met bijbehoorend protocol ter vereenvoudi[gi]ng van douaneformaliteiten (St.bl. 1925 no. 118).

Overeenkomstig art. 26 zal het verdrag voor Neder[la]nd, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao in [we]rking treden op 28 Augustus 1925.

Curaçao.

Maracaibo.

[De] „Handelsberichten" van 21 Mei 1925 heeft een zeer [be]langwekkend rapport van den Nederlandschen vice[co]nsul te Caracas gebracht over „de opkomst van het [M]aracaibo-district als gevolg van de ontwikkeling der [pe]troleum-industrie."

In de *inleiding* lezen wij, dat de olieproductie in dit [di]strict reeds meer dan 5000 ton daags bedraagt, en [v]oor de naaste toekomst een groote uitbreiding ver[wa]cht wordt. Maracaibo is verreweg de voornaamste [ha]venplaats en het belangrijkste economische centrum [va]n Venezuela. Haven en stad maken echter slechts den indruk van een tweederangs Zuid-Amerikaansch havenstadje, omdat, zooals men weet, door de verschillende ondiepten, die den toegang versperren, slechts kleine schepen met geringen diepgang op de reede liggen. Maar die schepen, van La Guayra en Curaçao, zijn steeds vol, voor vele passagiers zijn geen hutten beschikbaar. De hotels zijn slecht en overdreven duur; de openbare instellingen zijn bekrompen gehuisvest. Eigenlijk is de snelle ontwikkeling de plaats boven het hoofd gegroeid. Evenwel zijn ontwerpen voor verbeteringen gemaakt, maar bij de uitvoering daarvan zal rekening gehouden moeten worden met het tijdelijk karakter van de ontwikkeling en vooruitgang, begrensd door de uitputting der petroleumlagen.

Volgt een overzicht van den *stand der petroleum-ontginning*, onzen lezers goeddeels bekend. De Caribbean Petroleum Cy., behoorende tot de Royal Dutch-Shell-groep, mag als de pionier der Venezolaansche petroleumindustrie aangemerkt worden. Wel begonnen kort na deze ook andere ondernemingen, doch deze werden door den oorlog in hare ontwikkeling belemmerd. Twee jaren geleden boorde de Venezuela Oil Concessions Ltd., ook onder contrôle der Royal Dutch-Shell, in het veld La Rosa, onverwacht een spuitende wel aan. Deze olie heeft wel een laag benzinegehalte, maar heeft het voordeel, dat zij in de onmiddellijke nabijheid van het meer van Maracaibo is gelegen, wat aan de verscheping ten goede komt.

Andere maatschappijen volgden, o.a. de Lago Oil Corporation. De kleinere ondernemingen bepalen zich in hoofdzaak tot exploratie-arbeid, om, indien hare concessies productief blijken te zijn, deze aan de grootere maatschappijen over te doen.

Over den *invloed van de vestiging der petroleum-maatschappijen op het maatschappelijk leven* en over het *buitenlandsche personeel in dienst der petroleum-maatschappijen* handelen de volgende paragrafen. Wij vermelden daaruit, dat bij de drie tot de Royal Dutch Shell-groep behoorende maatschappijen, die zich onder één beheer bevinden, het technische personeel voor een groot deel uit Nederlanders en het administratieve hoofdzakelijk uit Engelschen bestaat.

(Wordt vervolgd.)

Prof. Kielstra.

Ook op Curaçao is de Wageningsche hoogleeraar, die Suriname bezocht, geweest. Evenwel slechts op doorreis, zooals wij uit de „Amigoe" begrijpen.

Stoomwasscherij.

De heeren A. Badaracco en P. Gorsira hebben een stoomwasscherij laten bouwen op het Rif bij de ijsfabriek. „Een heel modern ingerichte stoomwasscherij zal 't worden," schrijft de „Amigoe". „De stoomketel is in Engeland besteld en de wasscherijmachines van Duitsch fabrikaat kunnen spoedig hier verwacht worden. Met de installatie zal dan terstond een begin worden gemaakt.

Zulk een moderne inrichting was op Curaçao hard noodig. Vooral de stoomschepen klaagden voortdurend, dat zij op dat punt hier niet konden geholpen worden."

Aruba.

De „Amigoe" schrijft:

„Den 20en April was het een vreugdedag voor San Nicolaas, de toekomstige zetel van *the Lago*. Van het *White House*, de tegenwoordige voorloopige residentie der employé's dier Mij., wapperde de bekende driehoek-rood-wit-blauwe Mij.-vlag.

Aan de oude steiger van de *Aruba Phosphaat Mij.*, die onder leiding van Mr. Levit met een 20-tal werklieden grondig gerepareerd werd, lag op dien dag het ss. *Francunion* gemeerd, volgeladen met planken, bestemd om daarmede de eerste werkzaamheden te beginnen.

Een 20-tal andere werklui zijn bezig het land schoon te maken, ruïnes op te ruimen, enz.

Deze werklieden verdienen *f* 2.50 daags zonder den kost of *f* 2.— daags met inbegrip van den kost.

Voor Aruba een mooi dagloon, vooral nu ze op hun eigen land werken in de nabijheid van hun eigen gezin.

The Lago van Aruba staat onder directie van Mr. R. Rodger."

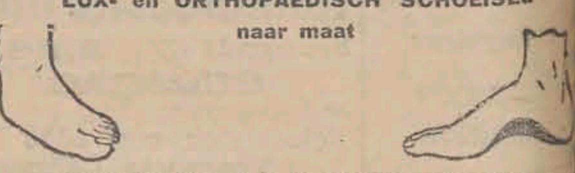
Zoo heeft de vestiging der „petroleum" op het eiland nog dit voordeel, dat er ook juristen komen!

Huisvlijt.

Het zesde werkjaar van wijlen mevrouw Helfrichs stichting is achter den rug.

Wij ontleenen aan het jaarverslag het volgende:

De omzet in de kolonie mag dit jaar zeer bevredigend genoemd worden: daartoe hebben vooral bijge-



dragen de verschillende toeristenbooten, die ons eiland in het afgeloopen jaar hebben bezocht. Als naar gewoonte hadden de struisveeren van het *„Albertinapark"* veel aftrek.

De bepaling, dat door de vergadering een lid wordt aangewezen, dat met den Voorzitter van het Ondersteuningsfonds *Nederlandsche Antillen* en met den Voorzitter van de *Groep Ned. Ant.* van het Algemeen Nederl. Verbond deze rekening en verantwoording naziet, werd, aangezien de vereeniging geenerlei steun ondervindt van genoemde vereenigingen, gewijzigd als volgt: „door de vergadering worden drie leden aangewezen, die deze rekening en verantwoording nazien." Bijgevolg werd de rekening en verantwoording der penningmeesteres door de commissie daartoe benoemd nagezien en tevens goedgekeurd.

De inkoopwaarde der artikelen bedroeg op 31 December 1924 *f* 9374.33, waarvan toen nog aanwezig voor *f* 3306.89. Het batig saldo bedroeg *f* 6085.80½ tegen in 1923 *f* 4808.41½.

Cuba-emigranten.

Het juiste aantal blijkt hooger te zijn dan wij opgaven. Meer dan 1000 emigranten zijn nog niet teruggekeerd en wel: van Willemstad 148, overig Curaçao 569, Aruba 254 en Bonaire 78.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

De doodstraf uitgesproken en voltrokken.

Op 3 December 1816 werd door den Raad van Civiele en Crimineele justitie op Curaçao George Calus, alias Antonio Roses, opd 24 jaar, geboren te Triest, zeeman, gediend hebbende aan boord van de Noord-Amerikaansche brigantijn Hypomenes, liggende in de haven, wegens moord op Nicolaas Anderson, op 17 Nevmeber 1816 gepleegd, veroordeeld „om gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is criminele Justitie te doen, en aldaar aan den scherprechter overgeleverd, om met de koorde aan den galg gehangen te worden, dat er de dood navolge, voorts dat het lichaam naar de kreek zal worden gebragt om aan de aldaar staande galg gehangen te worden, om door de lugt en het gevogelte te worden verteerd, en dat het moordgeweer waarmeede hij gedetineerde en gedaagde den overledene Nicolaas Anderson, op zo eene gruwelijke wijze van het leven heeft beroofd, aan de galg aldaar zal worden vastgemaakt......"

Twee dagen later werd het vonnis voltrokken.

De Cur. Crt. 7 Dec. 1816.

Uit den Verren Vreemde.

Het Marokko-wespennest.

Vóórdat de Marokko-kwestie in de Fransche Kamer de agitatie had gebracht, die Painlevé naar Marokko heeft doen vliegen, werd er in deze rubriek op gewezen, dat aan den inval van Abd el krim in het Fransche protectoraat-gebied veel meer vast zat dan men van Fransche zijde wilde inzien of erkennen. 't Zou, zoo werd van die zijde verklaard, niet heel veel moeite kosten om de ingesloten posten te ontzetten en Abd el krim dan ook verder weer buiten de grenzen terug te dringen. Nu is dit op zich zelf al niet meegevallen, maar wij hebben nooit aan de mogelijkheid van het met succes volvoeren van de hiertoe noodige operaties getwijfeld. Hierdoor zou echter, zeiden wij, de Abd el krim-actie niet te breken en niet te stuiten zijn. Als Frankrijk de grens van zijn protectoraat-gebied niet wil overschrijden, zal Abd el krim zich buiten die grens telkens tot nieuwe zetten kunnen organiseeren, hij kan van daar uit elke gelegenheid benutten om een slag te slaan, hij kan er groote ondernemingen kant en klaar maken. Hij staat daar ten opzichte van Frankrijk in de zeer sterke verhouding van den aanvaller, die zelf geen aanval te vreezen heeft. Hij kan de Fransche strijdkrachten zoodoende aftappen, uitputten en een grooten slag wagen, wanneer hij zelf 't oogenblik hiervoor geschikt acht, en daarna kan hij òf verder gaan, òf weer terugkeeren achter de voor hem veilige grenslijn.

De eenige manier om Abd el krim te onderwerpen zou zijn, hem, in overleg met Spanje, te gaan beoorlogen in het z.g.n. Spaansche gebied. Wij wezen toen op de hieraan verbonden bezwaren. Spanje heeft zich juist teruggetrokken in een smal kustgebied omdat 't geen kans ziet verderop iets blijvends te bereiken. 't Spaansche volk is vechtens-moede. De vrees bestond dat de Riffijnen Spanje zelfs in die kuststrook geen rust zouden laten, de Spanjaarden vonden er nu een geruststelling in dat Abd el krim 't tegen de Franschen ging beproeven. Indien zij zich thans genegen toonen om met Frankrijk samen te gaan, dan zu de Riffijnen allicht eerst even met hen komen afr nen. Mochten Spanje en Frankrijk besluiten same gaan om meester te worden in geheel Marokko, moeten zij zich voorbereiden op een oorlog van j en jaren, en daarna op een inspanning in offerv digheid en standvastigheid, die weinig strookt het Spaansche karakter, en die, na de vele gebra offers, begrijpelijkerwijze de Spanjaarden nu nog der toelacht dan ooit te voren. Voor Frankrijk, meende eindelijk aan 't einde van zijn 15-jarigen rokko-strijd te zijn, welke daar toch al 80.000 man wapend op de been houdt, heeft dat vooruitzicht weinig aanlokkelijks.

Rekening houdende met dit gemis aan eenig ver gen om meer krijgsroem in Marokko te gaan oog heeft de minister-president, minister van oorlog P levé in de Kamer eerst een uiteenzetting van den stand gegeven, die o.i. op zeer zwakke stellingen te. Men moet 't niet doen voorkomen, zeide hij, er sprake is van een groote koloniale expeditie. soldaten verdedigden slechts hun eigen veiligheid den bodem door de Fransche vlag beschermd. Fr rijk verlangt niet beter dan in vrede te leven me Riffijnen, op voorwaarde echter dat deze zijn g eerbiedigen. Die stammen, met welke Frankrijk in beste verstandhouding leeft, leveren het bewijs da voordeel in gelegen is met Frankrijk in vrede te le De politiek, die hieraan ten grondslag ligt, is die opvolgende regeeringen.

Geven al deze verklaringen, hoe juist op zich niets waaraan men houvast had, de minister-presi las een verklaring voor van maarschalk Lyautey groote man van Marokko, waarin deze zeide, nooit in het wespennest van het Riff te zullen b ven en zelfs de Spaansche zône niet te willen be den. Moest dit diegenen geruststellen, die vrees voor groot op te zetten operatiën in de te Alge aan Spanje toegedachte zône, volgens hetgeen wij voorop zetten, bevatte deze verklaring echter een brief voor Abd el krim om èn Spanje, èn Frankrij te putten. Wat ziet men dan ook? Sedert 15 Maart de maarschalk de bedreiging van Riffijnsche zijd signaleerd, dadelijk is men begonnen hem tro versterking te zenden. Toch is niets voorkomen toestand is niet afdoend verbeterd. In de Kamer de regeering wel een meerderheid weten te kri Maar niettegenstaande de besprekingen met Spanje houden, volgens de verklaringen van Fransche Spaansche zijde, tot de meest gewenschte overeens ming hebben geleid, is 't verloop der verwikkelin èn in Marokko, èn in de Fransche politiek van aard geworden, dat de minister-president, minister oorlog, kort nadien zich persoonlijk naar Mar heeft begeven, terwijl Abd el krim duidelijk toont strijd èn tegen Frankrijk èn tegen Spanje aan te ven.

En of de aandacht nu al wordt afgeleid door communistisch drijven, van Sovjet-agenten, van sche officieren, van Engelschen wapensmokkel, Turkschen invloed te gewagen, dan wel door het ven van berichten over overwinningen hier en over waarschijnlijke toenadering van Abd el krim, de onderwerping van een Kabylen-hoofd, over ho onder de Kabylen, dit alles raakt de groote kw niet. De waarheid, de bedroevende waarheid, die der oogen moet worden genomen in al haar gevo is, dat de eenige oplossing van het militaire en tieke vraagstuk is, Marokko als één geheel aan te ken, en dat het eenige daarvoor beproefde stelsel stelselmatige, onverpoosde vermeestering en bev ging van het geheele gebied, zooals maarschalk L tey dit ook voor Fransch-Marokko gedaan heeft. hiertoe niet worden besloten, of mocht het niet hardend doorgevoerd worden, dan zal niet Abd el krim meester blijven in z.g.n. Spaansch M ko, maar dan zal ook Fransch-Marokko aan armoede gaan verkwijnen.

Zeer lastig, zeer moeilijk vraagstuk! In 't bijz in een tijd, waarin de financiën van de betrokke den de regeeringen met zorgen vervullen. 't Is echter de vraag niet meer of men zich in het wes nest wagen zal. Men zit er in. De vraag is hoe meester te worden, daar Frankrijk zich *onmogelijk* heel uit Marokko kan terugtrekken.

Genezing van de melaatschheid.

De teleurstelling, meermalen reeds gevolgd op het richt van het gevonden middel om lepra te gen stemt tot terughoudendheid ten opzichte van

...ws van dien aard. Maar de groote beteekenis van ...feit doet toch weer gretig het oor leenen aan elke ...kondiging, die ernstig lijkt. „Bangkok Daily Mail" ...ngt er nu weer een (overgenomen in „La Dépêche ...oniale", 21-22 Mei).

De chaulmoogra-olie, getrokken uit een in Assam en ...manië groeienden boom, wordt door de Hindoes ...ert lang reeds tegen melaatschheid toegepast en de ...stige werking ervan is door Europeesche geleerden ...al erkend. Nu is sir Leonard Rogers, in samenwer...king met Dr. Chunilal Bose, van het scheikundig labo...ratorium verbonden aan de geneeskundige school te ...Calcutta, erin geslaagd, uit die olie sodium van gyno...cardaat af te zonderen, welke door injecties kan wor...den toegediend. Daarna zijn sir Rogers en de hem opge...volgde Dr. E. Muir verder tot de ontdekking gekomen, ...oplosbare verbindingen kunnen worden bewerk...stelligd met een zeker aantal oliën, afkomstig van an...dere boomen, en dat door intramusculaire injecties de ...lepra-bacil geleidelijk kan worden vernietigd in het in...wendige der weefsels, zoodat zij tenslotte daaruit ge...heel verdwijnt. De uitwendige teekens der ziekte gaan ...ook weg. Gezichten hebben den normalen vorm te...rug gekregen, de oogen evenzoo den gewonen glans. ...Als de mededeeling geloofd mag worden, heeft de uit...vinding in leprozen-inrichtingen zelfs reeds wonderen ...gedaan.

Wij hopen dat dit alles bevestiging mag vinden; maar ...herkomst schokt 't geloof al eenigszins. Moet een ...vinding van deze beteekenis, die in Calcutta haar won...derwerking heeft volbracht, door een plaatselijk blad ...in Siam's hoofdstad ter kennis van de wereld worden ...gebracht? Daarentegen staat vast, dat de werking van ...de chaulmoogra-vrucht de aandacht van de weten...schappelijke wereld werkelijk heeft getrokken, Ameri...kaansche geleerden nemen proeven met aanplant van ...den boom in Amerika.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amsterdam.

DE PLANCIUS-FILM.

Hoewel het seizoen voor lezingen feitelijk in Mei al ...gesloten is, meende het Bestuur van de Afdeeling Am...sterdam toch niet op zijn lauweren te gaan rusten, ...vooral daar het de beschikking had gekregen over de ...Planciusfilm, welwillend afgestaan door de Directie ...van de Kon. Paketvaart.

Een gelegenheid deed zich toevallig voor, n.l. er ...was een verzoek bij den Secretaris onzer Afdeeling ...gekomen van „de Onafhankelijke Orde van Old ...Fellows," een orde die meer dan 2 millioen leden telt ...en tot doel heeft eene algemeene verbroedering der ...menschheid, wederkeerige aansporing tot het goede ...en veredeling der karakters, om eens wat te vertellen ...en te laten zien van onze bruine broeders in Neder...landsch-Indië. Woensdag 20 Mei heeft de secretaris on...zer Afd., de heer L. D. Petit, voor een stampvolle zaal ...een indruk trachten te geven van ons prachtig Indië. Hij ...heeft er op gewezen hoe weinig Nederlanders feitelijk ...beseffen dat aan dat kleine Nederland de zorg is toever...trouwd voor de ontwikkeling van dat reusachtig kolo...niaal bezit. Heeft er op gewezen dat als wij spreken van ...onze Oost bestaat uit eilanden, wij niet moeten den...ken aan een groep kleine eilandjes. Zoo is bijv. het ...eiland Borneo grooter dan het geheele Duitsche Rijk, ...Sumatra heeft een oppervlakte zoo groot als Spanje ...en ons gedeelte van Nieuw Guinea is tienmaal zoo groot ...als Nederland; en Java, het voor ons wel het meest be...kende eiland, is zelfs viermaal zoo groot als ons land.

Na deze inleiding gaf de secretaris een beeld van ...de beteekenis voor onze Oost van een onderneming ...als de Kon. Paketvaart, eene Maatschappij, die een 50-...tal geregelde diensten onderhoudt en waardoor onge...veer 320 plaatsen worden aangedaan. De Kon. Paket...vaart vervult dus in Indië dezelfde rol als de spoor...wegen op het vaste land.

Hierna gingen de lichten uit en meer dan een vol ...uur werden al de aanwezigen geboeid door de prach...tige natuurtafereelen, door de op de film vastgelegde ...fastueuse zonsondergangen in de baai van Menado ...en door de verschillende volksdansen op de Molukken. ...Toen het licht weer op ging, daverde een spontaan ...applaus als hulde voor de Directie van de Kon. Paket...vaart, maar ook voor wat Hollandsche ondernemings...geest en Hollandsch kapitaal daar in ons Indië heeft ...tot stand gebracht.

Donderdag 4 Juni was de bioscoop-zaal van de Amsterdamsche Burgerwacht gevuld met leerlingen van de 3e Klasse der Christelijke Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Met groote spanning hebben zij de reis van de „Plancius" door de Molukken meegemaakt; het was of zij aan boord van het schip zelf waren.

Na afloop van deze film demonstreerde de secretaris onzer Afdeeling de prachtige film van de olifantenoptocht ter eere van het bezoek van generaal Joffre aan den koning van Cambodja.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

Als een bewijs dat het Kol. Weekblad zich mag verheugen in veler daadwerkelijke belangstelling, laten we hieronder volgen een opgave van thans beschikbare copie voor de volgende nummers.

Behalve de nog niet gepubliceerde jaarverslagen over 1924 der afdeelingen, welke wij, naar gelang der plaatsruimte, in alfabetische volgorde opnemen, en het uitgewerkte verslag van den leider van het Informatie-Bureau der Vereeniging, den heer Raedt van Oldenbarnevelt, berusten in portefeuille de navolgende bijdragen:

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema (vervolg).
Reisindrukken van Mevr. v. Beresteyn-Tromp (vervolg).
Een nieuwe aerea voor de N.-I. theecultuur.
Het uit den Java-oorlog bekende landhuis te Ampèl (met ill.), door W.
Een drama op Java's Eerste Punt, door J. F. C. Nienhuis.
Hoe men zich in Oud-Batavia vermaakte, door M. Ch. Rouveroy van Nieuwaal.
Indische avonturiers, door S. Kalff.
Op dienstreis, door J. F. C. Nienhuis.
Jaarverslag van het Van Eeden-Fonds over 1924 (met betrekking op Suriname).
De Volkenbond in 1924, door H. Ch. G. J. v. d. M.

Sommige dezer artikelen bevinden zich tot ons leedwezen, door gebrek aan plaatsruimte, reeds vrij geruimen tijd bij de redactie, waardoor het geduld der inzenders wel op zware proef wordt gesteld!

We hopen echter dat dit uitstel hen — en anderen op wier pennevruchten eveneens hoogen prijs wordt gesteld — niet zal afschrikken en zij ons willen blijven steunen, opdat het Koloniaal Weekblad meer en meer aan aantrekkelijkheid zal winnen.

Van het Informatie-Bureau:

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in 1925 voor 2 studenten in de artsenijbereidkunde aan de Nederlandsche universiteiten de gelegenheid bestaat om te worden opgeleid tot militair apotheker bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Aan deze opleiding is verbonden eene tegemoetkoming in de studiekosten van *f* 4200.—, uit te betalen in maandelijksche termijnen van *f* 65.—, terwijl het eventueele verschil tusschen het geheele bedrag der tegemoetkoming in de studiekosten en het bedrag, dat gedurende de opleiding werd genoten, na verwerving van het apothekersdiploma in eens wordt uitbetaald.

Bovendien kunnen de collegegelden van het tijdstip der aanneming ter opleiding af voor rekening van den Lande worden vergoed.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij de 8ste afdeeling van het Departement van Koloniën.

Gegadigden behooren zich vóór 15 Augustus 1925, onder overlegging van:

a. een uittreksel uit het geboorteregister of, ter vervanging daarvan, eene akte van bekendheid;

b. een bewijs, dat hij Nederlander of uit anderen hoofde Nederlandsch onderdaan is;

c. een bewijs van goed gedrag, afgegeven door den burgemeester der laatste woonplaats;

d. het bewijs van inschrijving als student aan een der universiteiten in Nederland en de bewijzen van reeds afgelegde examens en/of tentamens, of het einddiploma (met cijferlijst) van een gymnasium of 5-jarige H. B. S.;

e. tenzij kan worden aangetoond, dat de student niet dienstplichtig is in Nederland, een bewijs betreffende den dienstplicht;

f. indien reeds universitair onderwijs werd genoten, eene verklaring van den voorzitter der faculteit der wis- en natuurkunde aan de hoogeschool hier te lande, waar de jongeling studeerde, ten bewijze, dat hij,



wat zijne studiën betreft, geen reden tot klagen gaf; bij gezegeld verzoekschrift te wenden tot het Departement van Koloniën.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:

J. E. Th. Anijs, 2e Helmersstraat 119 te Amsterdam, als onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

Mevr. W. C. Schouten geb. Stuurk, onderwijzeres 3e kl. bij het O.E.L.O., Heemstede, Oosterlaan 8.
Dr. A. R. Schouten, tijd. wnd. niet-geneeskundig leeraar bij de Stovia, Heemstede, Oosterlaan 8.
H. V. Anthonijsz, technisch ambt. 2e kl. bij de P.T.T., 's-Gravenhage, Galvanistraat 12.
T. van Roon, onderw. 1e kl., hoofd der Holl.-Chin. school te Menado, 's-Gravenhage, Regentesselaan 178.
J. N. Nobbe, boscharchitect 1e kl. bij het Boschwezen, 's-Gravenhage, Gr. Hertoginnelaan 92.
M. C. Bakker, landrechter te Loemadjang, Bussum, Meerweg 36.
A. J. M. Leroi, wnd. tijd. adj.-controleur van de belastingen, Rotterdam, Passage 13a.
A. Priester, inspecteur bij het Eur. L. O. in de 4e afd., 's-Gravenhage, Lange Beestenmarkt 20.
Mr. Dr. W. M. G. Schumann, voorzitter van den Volksraad, Scheveningen, Wagenaarweg 18.
A. J. Laurens, architect bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W., 's-Gravenhage, Obrechtstraat 479.
L. B. F. de Leau, hoofdopzichter bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W., 's-Gravenhage, Obrechtstraat 479.
J. G. Bloem, onderwijzer aan de kweekschool voor Inl. onderw., Almelo, Adastraat 4.
A. L. van der Capellen, 1e Commies bij het Dep. van Financiën, 's-Gravenhage, v. Bevevrningkstraat 95.
Mej. W. de Pinéda, onderwijzeres 3e kl. bij het O.E.L.O., 's-Gravenhage, Galileistraat 44.
Mej. E. de Pinéda, onderwijzeres 3e kl. bij het O.E.L.O., 's-Gravenhage, Galileistraat 44.
D. W. Brand, ingenieur bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W., Etterbeek-Brussel, p/a. mevr. R. van der Gaag, Rue Ménapiens.
P. J. Parijs, wnd. beheerder 1e kl. van 's Lands Pandhuisdienst, Amsterdam, Nieuweweg 25.
J. L. E. Helb, hoofdstationshoofd bij de S.S. en Tr., 's-Gravenhage, Copernicusstraat 154.
Mr. H. A. Helb, 1e secr. van het Gouv. van N.-I., Scheveningen, Gentschestraat 74.
Ir. P. Schoor, ingenieur bij den P.T.T.-dienst, 's-Gravenhage, Hotel de Zalm, Molenstraat.
J. W. v. Royen, controleur 1e kl. bij het B.B., Leiden, Schelpenkade 9.
J. C. Sonneborn, wd. afdeelingshoofd bij het hoofdbestuur der P.T.T., 's-Gravenhage, Kortenaerkade 6.
H. Eckenhausen, gedipl. gezaghebber bij het B.B., Delft, Hypolitusbuurt 37a.
H. Nijholt, wapencontroleur b. d. geweermakerschool, 's-Gravenhage, Spui 269.
W. G. J. Lever, houtvester b. h. boschwezen, Renkum, Nieuwe weg 23.
F. A. Peltzer, observator 2e kl. b. h. K. M. M. O., 's-Gravenhage, p. a. mej. H. de Loos, Galileistraat 85.
A. M. V. van Beek, onderwijzer 2e kl. b. h. O. E. L. O., Leiden, Wittesingel 77a.
H. P. E. A. Kochelberg, landmeter 3e kl. b. h. kadaster, Vlodrop (Limb.)
W. D. B. H. Mulder, ass.-resident van Soerakarta, Amsterdam, Brachthuiserstraat 8.
J. Lameijn, directeur v. h. Internaat der J. P. Coenstichting, 's-Gravenhage, Ieplaan 53.
B. Ockers, controleur b. h. B. B., 's-Gravenhage, Fred. Hendrikplein 25.
P. Willemse, werkmeester b. d. S. S. en Trw., Arnhem, Wilhelminastraat 99.
Mej. B. G. J. Roeloifs, assistente b. h. P. en T. kantoor te Soerabaja, 's-Gravenhage, J. Mosselstraat 49.
H. E. Termeulen, controleur b. h. B. B., Elst (Geld.), p. a. mevr. v. d. Goot.
W. A. P. Coenraad, onderw. 1e kl. b. h. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Columbusstraat 86.
J. K. Lagerwey, hoofdingenieur afd.-chef b. d. S. S. en Trw., Arnhem, p. a. Amsterdamsche Bank.
A. van der Wal, onderwijzer 1e kl. b. h. O. E. L. O., Utrecht, Predikheerenkerkhof 12bis.
J. S. Carp, burgerl. ambt. lithograaf b. d. topografischen dienst, 's-Gravenhage, Hotel Pomona, Molenstraat.
Mej. N. Harten, onderwijzeres 2e kl. b. h. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Nicolaistr. 88, p. a. mevr. v. Mauntz.

L. v. Meerten, onderwijzeres 1e kl., 's-Graven... Bosschestraat 15.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-IN... SCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LAN... DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's ... dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin ... worden voorzien door uitzending vanwege het D... tement van Koloniën, bestaat thans gelegenhei... mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indi... Staatsdienst:
a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwi... het bezit der hoofdakte;
b. leeraar (of leerares) M. O. Duitsche taal (vol... bevoegd);
c. afdeelingschef Centraal Kantoor voor de S... tiek van het Departement van Landbouw, Nijve... en Handel;
d. officier van gezondheid 2de klasse (in vast... tijdelijken dienst).
2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaç... hoofdonderwijzer met akte wiskunde.
b. hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrek... in aanmerking wenschen te komen, kunnen zi... het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het ... terie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling ... (voor de betrekkingen genoemd onder 1°., *a* t/... tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder ... en tot de 10de afdeeling (voor de betrekking ond...

Mutaties van 10 tot 17 Juni.

Nieuwe Leden:

Th. Jacometti Hzn., Amsterdam, Sarphatikade 1...
Franco Mendes, Kappeyne, Advies- en Inlichti... bureau op huishoudelijk- en maatschappelijk ... te Amsterdam, Nicolaas Maesstraat 57. *f* 5.
Maatschappij tot exploitatie der ondernemingen ... laten door Mr. W. A. Baron Baud, Den Haag... Sweelinckstraat 2. *f* 5.
M. L. Tijl, Administrateur s.f. „Pesantren", Kedi...
W. R. Beeuwkes, Indologisch Student, Den Haag... hulststraat 106. *f* 5.

Nieuwe Begunstiger:

Maatschappij tot Exploitatie der suikerondernem... Sentanen-Lor, Brangkal en Dinoyo te 's-Graven... R. J. Schimmelpenninckklaan 3. Bedrag ineens ... *f* 100.—.

Afschrijven:

Mr. A. J. A. Bake, Voorzitter Landraad Djokdj... (overleden).
V. A. G. Pietersz, Politieopziener 1e klasse, Wel... den, Dep. B. B.
V. A. de Witte, Gep. O.-I. Ambtenaar te Salatig... dagan.

Adresveranderingen:

H. C. M. Dorren, O.-I. Ambtenaar m.v., van: Ma... Govert van Wijnkade naar: Rotterdam, Nieuw... nenweg 158a. *f* 5.
Mr. W. C. Th. van der Schalk, Amsterdam, van: ... Witsenkade 9 naar: Amstel 179.
Mej. E. Feuser, Breda, van: Baronielaan 92bis ... Wilhelminasingel 51.
W. R. Grijzen, Administrateur Pandhuisdienst, van... tar naar: Utrecht, Bucheliusstraat 21bis. *f* 5.
M. A. Bouman, Controleur B.B., van: Den Haag, ... laan 113, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
H. L. Wajon, Verificateur In- en Uitvoerrechten, ... Den Haag, Willemstraat 20, naar: Batavia.
Mr. J. Th. Goossens, Raadsheer Hooggerechtshof, ... Palmenlaan 27, Weltevreden.
J. A. M. Plasmans, Controleur B.B., naar: Idi (Atjeh)...
J. H. van Dulken, Employé s.f. „Krebet", te Ma...
R. G. W. Farret Jentink, 1ste Luit. Inf., naar: Tj... (Atjeh).
F. C. de Hosson, Kantoorhoofd P.T.T., naar: Ma...
H. F. Lanting, Controleur B.B., van: Rappang ... Paré-Paré (Celebes).
A. A. C. Linck, Controleur B.B., thans Hoofd 7de ... renteafdeeling te Bodjonegoro.
F. de Ridder, Civiel Gezaghebber, naar: Laboeh...

Haagsch Instituut voor Handelsopleiding
AZALEASTRAAT 51 — 's HAGE

Mondelinge en schriftelijke cursussen Boekhouden voor examens en practijk - Staatshuishoudkunde en Statistiek M.O. - Staatsinrichting M.O. - Nederl., Fransche, Duitsche en Engelsche correspondentie
Methodisch spreken.

UITSLUITEND BEVOEGDE LEERKRACHTEN

NASPEURING

op elk gebied, door bekwame RECHERCHEURS in binnen- en buitenland, speciaal tot het verkrijgen van bewijs voor echtscheiding. DISCRETIE VERZEKERD.

HOOFDBUREAU
WAGENSTRAAT 51 'S-GRAVENHAGE
TELEPHOON 10764 — 32133 — 72247
DAG EN NACHT GEOPEND

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
Hofleveranciers
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 12512
DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN
DEPôT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

SAGEWKA's Muziekschool
OPGERICHT 1916
Vaillantlaan 27 Den Haag

Privaat- en Cursuslessen Piano, Viool, Violoncel Mandoline, Banjo, Guitaar en Luit.
VRAAGT PROSPECTUS

INSTRUMENTEN IN HUUR EN HUURKOOP

Het soliedst adres
voor Electrische benoodigdheden en Installeeren van electrische geleidingen, is

M. A. VROLIJK
Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurreerende prijzen.

't SPORTHUIS
GRAVENSTRAAT t/o de Bonneterie DEN HAAG
HEEREN MODE-ARTIKELEN TELEFOON 16606

Specialiteit in Engelsche
Sportcostumes
Colbertcostumes
Dames en Heeren
Regenjassen

Telemac Jassen v.af f 19.50
2 jaar garantie

Kleeding naar Maat
binnen 2 dagen gereed



Baarden

TOKO BOGOR
Suezkade 122b DEN HAAG Tel. 3347

....DE FIJNSTE....

JAVA-THEE
PER POND f 1.85

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER
Prinsestraat 35 - Den Haag
Telefoon 13902

Melkinrichting „HET ZUIVELHUIS"

Dagelijksche bezorging door de geheele stad van
Melk en alle Zuivelproducten.
Scherp concurreerende prijzen.
Adres: Westerbaanstraat 26-28 - Telefoon 33512

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

HET UITGEBREIDSTE
KOOKBOEK
GEB. IN LINNEN STEMPELBAND
f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

Familiewasscherij van den Eersten Rang
Firma G. HILBERINK Sr. - Apeldoorn
OPGERICHT 1870 TELEFOON 582

Helder waschgoed - Minimum slijtage
Concurreerende prijzen Geen vermissingen
Chloor wordt niet gebruikt voor het bleeken
VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT EN INLICHTINGEN
Verzending door het geheele land

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM"
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 34947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en-vrachtgoederendienst.

...chen de havens in den Nederlandsch-Indischen ...ipel, in verbinding met Singapore, Penang en ...stralië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de ...tiën te *Amsterdam* en te *Batavia*.

WASSCHERIJ „REINGOED"
Met speciale Afd. voor de behandeling van Fijn Goed
ANNA VAN BUERENSTRAAT 155-157
DEN HAAG - TEL. 71568

Voor uiterst zorgvuldige behandeling van Uw Wasch wordt ingestaan. Behandeling van alle wollen en flanellen goederen systeem Jaeger.

BATIK EN VOGUE.

Lessen door geheel Nederland. Demonstraties voor Vereenigingen en Clubjes op aanvraag gratis.
Alle benoodigdheden voor Batik.
Het Batikken van een écharpe onder onze leiding duurt pl.m. 4 uur en kost aan was en verf pl.m. 70 ct,
Ons groote succes danken wij aan onze eenvoudige, doeltreffende en weinig kostbare methodes.

Vraagt inlichtingen: **Firma VAN CAPELLE Jr, Deventer.**